

SANDIK BAŞI EL KİTAPÇIĞI

- SANDIK KURULU ÜYELERİ VE GÖZLEMCİLER (MÜŞAHİTLER) İÇİN REHBER
- 138 SAYILI SANDIK KURULLARININ OLUŞUMU İLE GÖREV VE YETKİLERİNİ GÖSTERİR GENELGE
- 138/II SAYILI SEYYAR SANDIK KURULLARININ OLUŞUMU İLE GÖREV VE YETKİLERİNE DAİR GENELGE
- ŞİKAYET VE İTİRAZ DİLEKÇESİ ÖRNEKLERİ

MAHALLİ İDARELER SEÇİMLERİ
31 MART 2024

İÇİNDEKİLER

1- GİRİŞ	5
A- Seçim Çevresi	5
B- Seçim Bölgesi, Sandık Çevresi, Oy Sandığı	5
C- Sandık Çevresinde Bulunabilecekler	6
2- SANDIK KURULU	7
A- Gözlemci (Müşahit)	7
B- Gözlemcinin (Müşahidin) Sandık Başında Bulunma Hakkı ...	9
C- Sandık Kurulu Üyelerinin Görevine Gelmemesi	10
D- Sandık Kurullarınca Yapılacak İşlemler ve Alınacak Tedbirler	10
E- Sandık Kurulu Üyemizin ve Gözlemcinin (Müşahidin) Oy Kullanması	11
F- Oy Kullanma Saatleri	12
G- Kullanılacak Oy Pusulaları ve Zarf	12
3- OY KULLANMA ÖNCESİ İŞLER	14
4- OY VERME VE ÖNEMLİ HUSUSLAR	16
A- Kimlik Tespiti	18
B- Oy Verme Sırasında Dikkat Edilecekler	19
C- Telefon, Ses ve Görüntü Kayıt Cihazı	20
D- Medya Mensupları	21
E- Sandık Seçmen Listesine Kayıtlı Olmayan Seçmenlerin Oy Kullanması (Görevlilerin Oy Kullanması)	21
F- Oy Kullanma Bitiminin İlanı	23
5- SEYYAR SANDIKLAR	24
6- OY SAYIM VE DÖKÜMÜ	26
A- Oylar Sayılmadan Önce Yapılacaklar	27
B- Sandığın Açılması	27
C- Geçersiz Zarflar	28

D- Zarfların Ayrılması.....	28
E- Oy Pusulalarının Sayımında Sıra.....	30
F- Zarfların Açılması, Oyların Sayımı ve Dökümü	31
G- Geçersiz Oy Pusulaları.....	32
H- Geçersiz Sayılmayan Oy Pusulaları	34
I- Hesaba Katılan ve Katılmayan Oy Pusulaları	35

7- SONUÇ İLANI

36

A- Gözlemcimizin (Müşahidimizin) Tutanağı Ulaştırması ...	37
B- Oy Torbasının İlçe Seçim Kuruluna Teslimi.....	38

8- ŞİKAYET VE İTİRAZ

40

A- Şikayet.....	40
B- Şikayette Bulunabilecekler	41
C- İtiraz.....	41

138 SAYILI SANDIK KURULLARININ OLUŞUMU İLE GÖREV VE YETKİLERİNİ GÖSTERİR GENELGE

43

138/II SAYILI SEYYAR SANDIK KURULLARININ OLUŞUMU İLE GÖREV VE YETKİLERİNE DAİR GENELGE

115

ŞİKAYET VE İTİRAZ DİLEKÇELERİ

137

**SANDIK
KURULU
ÜYELERİ VE
GÖZLEMCİLER
(MÜŞAHİTLER)
İÇİN REHBER**

1- GİRİŞ

A- Seçim Çevresi

Mahalli İdareler Seçimlerinde;

Büyükşehirlerde (Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Ordu, Sakarya, Samsun, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon ve Van);

- Büyükşehir belediye başkanlığı seçimi için İL'in tamamı,
- Belediye başkanlığı ve belediye meclis üyeliği seçimleri için her İLÇE,
- Mahalle muhtarı ve ihtiyar heyeti üyeliği seçimi için her MAHALLE,

birer seçim çevresidir.

Diğer illerde ise;

- İl genel meclis üyeliği seçimi için her İLÇE,
- Belediye başkanlığı ve belediye meclis üyeliği seçimi için her BELDE (belde olmayan yerlerde her İLÇE)
- Mahalle muhtarı ve ihtiyar heyeti üyeliği seçimi için her MAHALLE,
- Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi üyeliği seçimi için her KÖY

birer seçim çevresidir.

B- Seçim Bölgesi, Sandık Çevresi, Oy Sandığı

Her muhtarlık bir seçim bölgesidir.

Sandık çevresi, oy sandığının konulduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir.

Seçimlerde şeffaf oy sandıkları kullanılmaktadır.

C- Sandık Çevresinde Bulunabilecekler (138 Sayılı Genelge md.16)

- Gözlemciler (müşahitler),
- Sandık kurulu başkanı ve üyeleri,
- Adaylar,
- Milletvekilleri,
- Sandık seçmen listesinde adı yazan seçmenler,
- Bina sorumluları,
- Çağrı veya ihbar üzerine gelen görevli kolluk güçleri,
- Siyasi partilerin seçim kurullarına bildirdikleri itiraza yetkili kişiler (seçim kurullarının kendilerine önceden verdikleri belgeler ile),

sandık çevresinde bulunabilirler.

DİKKAT: Çağrı veya ihbar üzerine sandık çevresine gelen kolluk güçleri, gelme sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılmak zorundadır.

DİKKAT: Sandık çevresinde bulunma hakkına sahip kişilerin buralara serbestçe girmesi engellenemez. Böyle bir durumda ilçe seçim kuruluna başvurulmalıdır.

2- SANDIK KURULU

Sandık kurulu, kamu görevlisi bir başkan, bir memur üye ile beş partinin belirleyeceği birer üyeden oluşan 7 kişilik kuruldur.

A- Gözlemci (Müşahit)

Sandık başı işlemlerini takip etmek üzere, siyasi partilerin ve adayların kamu hizmetinden yasaklı olmayan ergin kişiler arasından belirlediği, oy kullanma, sayım – döküm, tasnif ve tutanakların tutulması işlemlerini takip eden yetkiliye “gözlemci” veya “müşahit” denir.

Gözlemci (müşahit), seçimin tarafsız bir şekilde yürütülüp yürütülmediği, sandık kurulunun görevini gerektiği şekilde yapıp yapmadığı gibi hususları denetler. Herhangi bir aksaklıkta;

- Şikayet hakkını MUTLAKA kullanır.
- Şikayetin reddi halinde;
 - Bu şikayetini sandık kurulu tutanak defterine MUTLAKA işletir,
 - Ret kararının bir örneğini alır,
 - İlçe seçim kuruluna bu konuda MUTLAKA itirazda bulunur (veya partimizin itirazda bulunmasını sağlar).

Oy verme bitip oylar sayıldığında, oy sayılarının yazıldığı **ıslak imzalı ve mühürlü** sandık sonuç tutanaklarını varsa partimizin okul sorumlusuna ya da bizzat ilçe başkanlığımıza en kısa zamanda ulaştırır.

Gözlemci (müşahit) sandık başında sürekli bulunarak;

- Sandık kurulunun oy kullanılması hazırlıklarını doğru yapıp yapmadığını,
- Oy zarfının ve oy pusulalarının sayılıp sayılmadığını,
- Oy zarfının üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührünün olup olmadığını,
- Oy pusulasının arkasında sandık kurulu mührünün olup olmadığını,
- Seçmenlerin kabine cep telefonu veya görüntü kaydedici cihazlarla girip girmediğini,
- Engellilere ve okuma yazma bilmeyenlere kanuna uygun oy kullandırılıp kullandırılmadığını,
- Oy kullanmaya gelen seçmenin;
 - Oy kullanmaya uygun kimlik belgesi olup olmadığını,
 - Kimlikte bulunan fotoğraftaki kişi olup olmadığını,
 - Sandık seçmen listesinde kaydının olup olmadığını,
 - Bulunan kaydın imza kısmında daha önce oy kullandığına dair imza olup olmadığı veya oy kullanamayacağına dair herhangi bir şerh olup olmadığını,
- Oy kullanan seçmenin, listede sadece adının karşısını imzalayıp imzalamadığını,
- Oy kullanma saatinin bitiminde;
 - Sandık başında kaç kişi bulunduğunu,
 - Bu kişilerin kimliklerinin toplanıp toplanmadığını,
- Oy kullanma saatinin bitiminden sonra gelen kişilere oy kullandırılıp kullandırılmadığını,
- Zarf sayısı ile oy kullanan seçmen sayısının birbirini tutup tutmadığını,
- Oy pusulalarının doğru sayılıp sayılmadığını,

- Çıkan oyların doğru siyasi parti ya da bağımsız adaya yazılıp yazılmadığını,
- Geçersiz oy pusulalarının ve zarfların ayrı paketlenip paketlenmediğini,
- Yırtılan, çizilen, üzerine işaret konulan, birden fazla partiye ya da birden fazla bağımsız adaya mühür basılan oy pusulalarının geçersiz sayılıp sayılmadığını,
- Sandık sonuç tutanaklarının toplam oy sayılarını gösterir kısmının doğru doldurulup doldurulmadığını, bu kısmın, oy toplamları ile tutup tutmadığını,
- Sandık sonuç tutanaklarının imzalanıp imzalanmadığını ve mühürlenip mühürlenmediğini

kontrol etmelidir.

B- Gözlemcinin (Müşahidin) Sandık Başında Bulunma Hakkı

Oy vermenin başlangıcından itibaren gözlemcilerin (müşahitlerin), tüm işlemleri takip etmek ve denetlemek, tutanağa geçirilip geçirilmediğini kontrol etmek ve gerektiğinde itiraz etmek üzere sürekli sandık çevresinde kalma hakkı vardır.

Sayım döküm başladıktan sonra, sandık başında 5'ten fazla siyasi parti gözlemcisinin (müşahidinin) bulunması halinde bunlardan ad çekme ile belirlenen 5'i sandık başında bulunabilir. Diğerleri salonda kendilerine ayrılan yerden işlemleri takip edebilir.

DİKKAT: Gözlemciler (müşahitler), ilçe başkanlıklarından aldıkları "Gözlemci Belgesi" (müşahit belgesi) ile sandık çevresinde bulunabilirler. **Gözlemci (müşahit) belgelerinin ilçe seçim kurulu tarafından onaylanmasına gerek yoktur.** Sorulduğunda geçerli bir kimlik belgesi ile birlikte ibraz edilir.

Sandık kurulu üyelerimiz, diğer parti gözlemcilerinin (müşahitlerinin) belgelerinin de kontrol edildiğinden emin olmalıdır.

C- Sandık Kurulu Üyelerinin Görevine Gelmemesi

Sandık kurulu oy verme saatinden en az bir saat önce asıl üyeleri ile oluşturulur. Gelmeyen asıl üye yerine aynı partinin gönderdiği yedek üye geçer. Ancak 7 kişi toplanamazsa başkan ve 3 üyenin toplanmasıyla kurul oluşur ve çalışmaya başlar. Diğer üyelerin tamamlanması beklenmez. Sandık kurulunun 4 kişiyi de bulamaması durumunda sandık başkanı eksiklikleri oradaki okuryazar herhangi bir seçmeni kurulda görevlendirerek giderir.

DİKKAT: Böyle bir durumla karşılaşırsa, Cumhuriyet Halk Partisi gözlemcisi (müşahidi), sandıkta üyemiz olsa bile MUTLAKA sandık kuruluna başvurmalı ve kurulda üye olma imkanını kullanmalıdır.

Başkan ve üyelerin yemin etmesi ile sandık kurulu oluştuktan sonra, görev için gelen yeni üye sandık kuruluna dahil edilmez.

D- Sandık Kurullarınca Yapılacak İşlemler ve Alınacak Tedbirler

Sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında (binanın bahçesi müştemilata dâhildir) ise bina sorumlusuna aittir. Bina sorumlusunun bulunmadığı yerlerde ise bu yetki, en küçük numaralı sandık kurulu başkanı tarafından görevlendirilen üye tarafından kullanılır. (138 sayılı Genelge md.6)

Sandıklar; okul (özel okullar ve özel dersaneler dâhil) avlusu veya salonların elverişli kısımları gibi geniş

ve umumi yerlere konulur. Uygun yer bulunamazsa kiralanacak kahvehane, lokanta vb. yerlere de konulabilir.

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde sandığın konulacağı uygun yer, ilçe seçim kurulunca belirlenir. Kışla, karargâh, ordugâh gibi askeri bina ve tesislerle, karakollara ve parti binalarına, muhtarlık odalarına ve mabetlere sandık konulamaz. (138 sayılı Genelge md.10)

Sandık kurulunca alınması gereken tedbirler ve yapılması gereken işlemler üzerinde anlaşma olmadığı takdirde, kurulu oluşturan üyelerin yarısından bir fazlasının görüşüne göre karar alınır veya işlem yapılır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı tarafın görüşü üstün tutulur. Ancak kanunun emrettiği uygulamalarla ilgili oylamayla başka yönde bir karar alınamaz. (138 sayılı Genelge md.20)

E- Sandık Kurulu Üyemizin ve Gözlemcinin (Müşahidin) Oy Kullanması

Sandık kurulu başkanı ve asıl üyelerinin kimlik bilgileri, görevli oldukları sandık seçmen listesinin sonuna eklenmiştir. Bu kişiler görevli oldukları sandıkta oy kullanabileceklerdir. Bu kişilerin asıl seçmen kayıtlarının bulunduğu sandık seçmen listesinde isimlerinin karşısında "SANDIK GÖREVLİSİDİR. OY KULLANAMAZ." ibaresi bulunmaktadır.

Gelmeyen sandık kurulu üyesinin yerine görev alanlar ise, uygun bir zamanda kendi sandığında oyunu kullanıp görev yaptığı sandığa döneceklerdir.

Gözlemcilerimiz (müşahitlerimiz) seçmen kaydının bulunduğu sandıktan başka bir sandıkta görev yapıyor olabilir. Bu durumda gözlemcimiz (müşahidimiz), sabah

görevli olduğu sandıkta görevine başlayacak, uygun bir zamanda seçmen kaydının bulunduğu kendi sandığında oyunu kullanarak yeniden görevli olduğu sandığa dönecektir.

F- Oy Kullanma Saatleri (138 Sayılı Genelge md.23)

Oy verme saat 08.00'de başlar ve 17.00'de biter. Ancak Yüksek Seçim Kurulunun aldığı kararla Adıyaman, Ağrı, Artvin, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Kars, Malatya, Kahramanmaraş, Mardin, Muş, Ordu, Rize, Siirt, Sivas, Trabzon, Tunceli, Şanlıurfa, Van, Bayburt, Batman, Şırnak, Ardahan, Iğdır ve Kilis illerinde oy vermenin başlangıç ve bitiş saatleri 07.00-16.00 olarak uygulanır.

Oy vermenin, saatinde başlayıp başlamadığı ve saatinde tamamlanıp tamamlanmadığı tutanak altına alınmalıdır.

Oy verme saati sona erdiğinde sandık başında hazır bulunan seçmenlerin kimlikleri toplanır. Sadece bu seçmenlere oy kullandırılır. Bu saatten sonra sandık başına gelenlere oy kullandırılmaz.

DİKKAT: Oy verme saatinden sonra gelen seçmenlere oy kullandırılmaya devam edilirse, gözlemcimiz (müşahidimiz) tarafından şikayet yolu ile sandık kuruluna başvurulmalıdır. Şikayet ve verilen karar tutanak defterine geçirilmelidir. Gerekiyorsa itiraz süreci başlatılmalıdır.

G- Kullanılacak Oy Pusulaları ve Zarf

Bu seçimde "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranlı mavi renkli zarf,

Büyükşehirlerde (Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir,

Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Ordu, Sakarya, Samsun, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon ve Van);

- Büyükşehir Belediye Başkanlığına ilişkin Beyaz renkli oy pusulası,
- Belediye Başkanlığına ilişkin mavi renkli oy pusulası
- Belediye Meclis Üyeliğine ilişkin sarı renkli oy pusulası
- Mahalle muhtarı ile ihtiyar heyeti üyelerinin birlikte yazılı olduğu oy pusulası

Diğer illerde;

- İl Genel Meclis Üyeliğine ilişkin turuncu renkli oy pusulası,
- Belediye Başkanlığına ilişkin mavi renkli oy pusulası,
- Belediye Meclis Üyeliğine ilişkin sarı renkli oy pusulası
- Köylerde;
 - o Köy muhtarı ile ihtiyar meclis üyelerinin birlikte yazılı olduğu oy pusulası,
- Mahallelerde;
 - o Mahalle muhtarı ile ihtiyar heyeti üyelerinin birlikte yazılı olduğu oy pusulası

kullanılacaktır.

Seçime ait tüm oy pusulaları mavi renkli zarfa konularak kullanılacaktır.

3- OY KULLANMA ÖNCESİ İŞLER

Sandık kurulu oy vermenin başlamasından en az bir saat önce sandık başında toplanarak ant içer.

Asıl ve yedek sandık kurulu üyelerimiz ve gözlemcilerimiz (müşahitlerimiz), seçim günü oy kullanma başlamadan en az bir buçuk saat önce, oy verme yerine gelmiş olmalıdırlar.

Sabah sandık başında olmak çok önemlidir. Aksi halde, sandığın boş şekilde mühürlenmesi, oy pusulaları ve zarfların sayılması, ayrı ayrı mühürlenmesi gibi önemli işlemlerin kontrol edilememesi söz konusu olacak, oy/sandık güvenliği riske girecektir.

Sandık Kurulunun Öncelikle Yapacağı İşler:

- Sandık kurulunda yer alan başkan ve üyeler birer birer ant içerler.
- Başkan sonra seçim sandığının boş olduğunu orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit ederek sandığın kapağını kapatır ve sandık kurulu mührü ile mühürler.
- Başkan oy pusulalarını sayar, her birinin arkasını sandık kurulu mührü ile mühürler ve birleşik oy pusulalarının sayısı ile her birinin arkasının sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.
- Sandık kurulu oy zarflarını sayar, her zarfın üzerine sandık kurulu mührünü basar ve zarfların sayısı ile her birinin ön yüzünün sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.

Dikkat:

- Sandık kurulu mührü ve “TERCİH” veya “EVET” mühürlerinin bulunduğu kesenin mühürlü olduğuna,
- Birleşik oy pusulası paketlerinin açılmamış olduğuna, dikkat edilmelidir.

Aksi durumun tespiti halinde sandık kurulu üyemiz bu durumun tutanak defterine geçirilmesini sağlamalıdır. Bu durum tutanak defterine geçirilmiyorsa gözlemcimiz (müşahidimiz), şikayet hakkını kullanmalıdır.

Bu işler tamamlandığında ve saati geldiğinde, oy verme işlemine geçilir.

4- OY VERME VE ÖNEMLİ HUSUSLAR

Mahalli idareler seçiminde oylar mavi renkli tek zarfta kullanılır.

Büyükşehirler için;

(Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Ordu, Sakarya, Samsun, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon ve Van)

- Beyaz renkli Büyükşehir Belediye Başkanlığı oy pusulasında; siyasi partiler ve bağımsız adaylar ibaresi, altında partinin özel işareti, partinin tam adı ile Büyükşehir Belediye Başkanlığı Adaylarının adı ve soyadı yer alır. Oy Partimiz adayına ait olan alana "TERCİH" veya "EVET" mührünün basılmasıyla kullanılır.
- Mavi renkli Belediye Başkanlığı oy pusulasında; siyasi partiler ve bağımsız adaylar ibaresi, altında partinin özel işareti, partinin tam adı ile Belediye Başkan Adaylarının adı ve soyadı yer alır. Oy Partimiz adayına ait olan alana "TERCİH" veya "EVET" mührünün basılmasıyla kullanılır.
- Sarı renkli Belediye Meclis Üyeliği oy pusulasında; siyasi partiler ve bağımsız adaylar ibaresi, altında partinin özel işareti, partinin tam adı yer alır. Siyasi parti adaylarının adı soyadı yazılmaz. Oy Partimize ait olan alana "TERCİH" veya "EVET" mührünün basılmasıyla kullanılır.
- Muhtar ve ihtiyar heyeti üyelerinin birlikte yazılı olduğu oy pusulasının zarfta konulmasıyla kullanılır.

Büyükşehir belediye başkanlığı, belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği ile muhtarlık seçimlerine ilişkin birleşik oy pusulaları birlikte aynı zarfa konularak kullanılır.

Diğer iller için;

- Mavi renkli Belediye Başkanlığı oy pusulasında; siyasi partiler ve bağımsız adaylar ibaresi, altında partinin özel işareti, partinin tam adı ile Belediye başkanı adaylarının adı ve soyadı yer alır. Oy Partimiz adayına ait olan alana “TERCİH” veya “EVET” mührünün basılmasıyla kullanılır.
- Sarı renkli Belediye Meclis Üyeliği oy pusulasında; siyasi partiler ve bağımsız adaylar ibaresi, altında partinin özel işareti, partinin tam adı yer alır. Siyasi parti adaylarının adı soyadı yazılmaz. Oy Partimize ait olan alana “TERCİH” veya “EVET” mührünün basılmasıyla kullanılır.
- Turuncu renkli İl Genel Meclis Üyeliği oy pusulasında; siyasi partiler ve bağımsız adaylar ibaresi, altında partinin özel işareti, partinin tam adı yer alır. Siyasi parti adaylarının adı soyadı yazılmaz. Oy Partimize ait olan alana “TERCİH” veya “EVET” mührünün basılmasıyla kullanılır.
- Muhtarlık seçimlerinde;
- Muhtar ve ihtiyar heyeti üyelerinin birlikte yazılı olduğu oy pusulasının zarfa konulmasıyla kullanılır.
 - o Mahalle muhtarı ve ihtiyar heyeti üyelerinin birlikte yazılı olduğu oy pusulasının zarfa konulmasıyla kullanılır.
 - o Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi üyelerinin birlikte yazılı olduğu oy pusulasının zarfa konulmasıyla kullanılır.

Belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği, il genel meclis üyeliği ile muhtarlık seçimlerine ilişkin birleşik oy pusulaları birlikte aynı zarfa konularak kullanılır.

Zihinsel engelli olduğu için kısıtlanmış kişilerin seçmen listesinde bulunmamaları gerekir. Ancak, vatandaşın sandık seçmen listesinde adının bulunması halinde, o kişinin zihinsel engelli olup olmadığının tespiti sandık kurulu başkanı, üyeleri veya müşahitlerin yetkisinde olan bir husus değildir. Bu kişiler oylarını kullanırlar ancak bunların oy kullanmasına engel bir fiziksel engeli yoksa oy kullanma kabineye başka kimse giremez.

A- Kimlik Tespiti

(138 Sayılı Genelge md.29)

Seçmen, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan; Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı, geçici kimlik belgesi, nüfus cüzdanı, resmi dairelerce verilen soğuk damgalı kimlik kartı, pasaport, evlenme cüzdanı, askerlik belgesi, sürücü belgesi, hakim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartı, avukat, noter ve askeri kimlik kartı gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli, resmi nitelikteki belgelerden biri ile kimliğini kanıtladıktan sonra oy kullanabilir.

Dikkat: Fotoğraflı ve T.C. kimlik numaralı olarak belirtilen kimlik tiplerinden biri ile kimlik tespiti yapılamayanlar oy kullanamazlar. Ancak T.C. kimlik numarası olmayan fotoğraflı resmi kimlik belgesinin yanı sıra nüfus müdürlüğünden alınan nüfus kayıt örneği veya seçmen bilgi kağıdının ibrazı halinde oy kullanılabilir.

Dikkat: Sandık başına gelen kişinin görünüşüyle kimliğindeki fotoğrafının uyuşup uyuşmadığı kontrol edilmelidir.

B- Oy Verme Sırasında Dikkat Edilecekler

Sandık başında seçmene, vereceği oy hakkında hiç kimse müdahale, telkin ve tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalmaz **(138 sayılı Genelge md. 22)**.

Görme engelli seçmenler Yüksek Seçim Kurulunca oy pusulalarına uygun olarak hazırlanan şablon ile oylarını kullanabileceklerdir. Talep etmeleri halinde sandık kurulu başkanı, akrabalarından biri, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımıyla oy pusulası şablona yerleştirilmek suretiyle oylarını KENDİLERİ kullanabilirler **(138 Sayılı Genelge md.26)**.

Şablon kullanmayacak görme engelliler ile elleri eksik olanlar, felçliler veya bu gibi bedeni engelleri açıkça belli olanlar, o seçim çevresi seçmeni olan akrabaları ya da başka bir seçmen yardımıyla oylarını kullanırlar **(138 Sayılı Genelge md.26)**.

Bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez.

Sandık başkanı ya da kurul üyeleri oy kullanma kabinine seçmenle birlikte kesinlikle giremezler **(138 Sayılı Genelge md.26)**.

Okur-yazar olmayanlara sandık alanında başkaları yardımda bulunamaz. Ancak seçmen talep ederse sandık kurulu başkanı gerekli açıklamada bulunabilir. Bu açıklama sırasında başkanın seçmeni herhangi bir tarafa yönlendirmemesine dikkat edilmelidir. Okur-yazar olmayan seçmenle birlikte oy verme kabinine kimse giremez **(138 Sayılı Genelge md.28)**.

Seçmen kapalı oy verme yerinden çıkmadıkça hiç kimse oraya giremez. Oy pusulasını hazırlamak için kapalı oy verme yerinde gerekli normal süreden fazla kalan

seçmenler sandık kurulu başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen kapalı oy verme yerinden çıkmayan seçmen oradan çıkarılır (138 Sayılı Genelge md.31).

Oy kullanan seçmen sandığa oyunu attıktan sonra, seçmen listesinde adının karşısını imzalar. İmza atamayanların sol elinin başparmağının izinin alınmasıyla yetinilir. Bu parmağı olmayan seçmenin hangi parmağı bastığı yazılır, hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adı karşısına yazılıp başkan tarafından imzalanır.

Kişinin sadece adının karşısını imzaladığı gözlemcimizce (müşahidimizce) kontrol edilmelidir. Aksi durum varsa şikayet yöntemine başvurulmalıdır. İmza işleminin, oy kullanmadan SONRA yapılması gerekir. İmza atma işlemi için imza cetvelinin kullanılması gerekir.

Bir seçmenin adının karşısında imza bulunması halinde o seçmene oy kullandırılmaz. Bu nedenle imzanın doğru alana atılması çok önemlidir.

C- Telefon, Ses ve Görüntü Kayıt Cihazı (138 Sayılı Genelge md.31)

Seçmene;

- Cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla kapalı oy verme yerine girmesinin yasak olduğu ve cezasının bulunduğu,
- Bu tür cihazlar varsa oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere bırakılması gerektiği

MUTLAKA hatırlatılmalıdır. Ancak, seçmenin üst araması yapılamaz.

D- Medya Mensupları (138 Sayılı Genelge md.16)

Medya mensuplarının sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla görüntü ve bilgi elde etmeleri serbesttir.

E- Sandık Seçmen Listesine Kayıtlı Olmayan Seçmenlerin Oy Kullanması (Görevlilerin Oy Kullanması)

Kural olarak bir sandıkta yalnızca “o sandık seçmen listesinde” adı yazılı olan kişiler oy kullanabilirler.

O çevrede görevli olanların isimleri, ilçe seçim kurulu tarafından görev yapacakları yerdeki önceden belirlenmiş bir sandığın seçmen listesine eklenmiştir. Bu görevliler başka herhangi bir sandıkta oy kullanamazlar. Bunun dışında seçmen listesinde adı yer almadığı halde görevlendirilmiş ve elinde o sandıkta oy kullanabileceğini gösterir “Örnek-142” belgesi bulunan kişiler adı elle sandık seçmen listesine eklenerek oy kullanabilirler. Bunların oy kullandıkları sandık kurulu başkanı tarafından kendi sandığına bildirilir.

Büyükşehir belediye başkanlığı seçimi için İl, il genel meclisi üyeliği seçimi için her ilçe, belediye başkanlığı ve belediye meclisi üyeliği seçimi için her belde bir seçim çevresi olduğu gibi, mahalle muhtarlıkları ile ihtiyar heyetleri seçimi için de her muhtarlık bir seçim çevresidir. Bu nedenle sandık kurulu başkan ve üyeleri ile bina sorumluları, seçimin güvelliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri ve sandık kurulunu görev yerlerine ulaştırmak için görevlendirilmiş kişilerin görevli olduğu sandıkta oy kullanma esasları şöyledir:

Büyükşehir belediye başkanlığı seçimi yapılan yerlerde;

a) Kendi seçim çevresinde ve kayıtlı olduğu muhtarlık bölgesinde görev alan kişi, tüm seçim türleri için oyunu kullanır.

b) Kendi seçim çevresinde ancak kayıtlı olduğu muhtarlık bölgesi dışında görev alan kişi, muhtarlık seçimi için oy kullanamaz.

c) Büyükşehir belediye sınırları içinde ancak kayıtlı olduğu ilçe dışında görev alan kişi, yalnız büyükşehir belediye başkanlığı seçimi için oy kullanır.

ç) Sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu il dışında başka bir ilde görevlendirilenler hiçbir seçim türünde oy kullanamazlar.

Büyükşehir belediye başkanlığı seçimi yapılmayan yerlerde;

a) Kendi seçim çevresinde ve kayıtlı olduğu muhtarlık bölgesinde görev alan kişi, tüm seçim türleri için oyunu kullanır.

b) Aynı belde hudutları içinde ancak sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu mahallenin dışında görev alan kişi, il genel meclisi üyeliği ve belediye seçimleri için oy kullanır. Muhtarlık seçimi için oy kullanamaz.

c) Aynı ilçenin sınırları içinde ancak belediye hudutları dışında, köyde veya beldede görev alan kişi, yalnız il genel meclisi üyeliği seçimi için oyunu kullanır.

ç) Sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu köyün bağlı olduğu ilçede veya bu ilçeye bağlı belde veya başka bir köyde görev alan kişi, yalnız il genel meclisi üyeliği seçimi için oy kullanır.

d) Sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu ilçe dışında başka bir ilçede veya başka bir ilde görevlendirilenler hiçbir seçim türünde oy kullanamazlar.

Milletvekilleri yerel seçimde kayıtlı oldukları sandık seçmen listesi dışında oy kullanamazlar **(138 sayılı Genelge md.32)**.

Dikkat: İlçe seçim kurullarınca verilmiş belgesi olmayan hiçbir görevli, kendi sandığı dışında oy kullanamaz.

F- Oy Kullanma Bitiminin İlanı (138 Sayılı Genelge md.33)

Oy verme işlemi bittiğinde, sandık kurulu başkanı bunu yüksek sesle ilan eder ve oylamanın bittiğini tutanak defterine geçirir.

Sandık seçmen listesinde olanların tümü oyunu kullanmış olsa bile oy verme işleminin sona verme saatinden önce sandıklar KESİNLİKLE açılmaz.

5- SEYYAR SANDIKLAR

(138 Sayılı Genelge md.34)

İlçe merkezinde, devamlı yatağa bağımlı kişilerin oy kullanması için seyyar sandık veya sandıklar oluşturulmasına karar verilmiş olabilir.

Seyyar sandıklar ilçedeki bir sandık ile ilişkilendirilir.

Seyyar sandık kurullarının üye sayısı diğer sandıklar kadardır.

Oy kullanma günü seyyar sandık kurulu başkan ve üyeleri oy kullanmaya başlamadan iki saat önce ilçe seçim kurulunda hazır bulunurlar.

İlçe seçim kurulu seyyar sandık kuruluna gerekli materyalleri verir ve araç tahsisi yapar.

Oy kullanma saatinin başlamasından sonra seyyar sandık kurulları, kendi planlamalarına göre oy kullanacak kişilerin adreslerine giderek bu kişilerin oy kullanmasını sağlar.

Seyyar sandık kurulunun gittiği adreste kapının makul sürede açılmaması halinde, bu durum tutanağa geçirilir ve bir daha o adrese dönülmez.

Oy kullanma esnasında seçmenin oyunu gizlilik içinde kullanması için gerekli tedbirler alınır ve karton oy verme kabinin kullanılması sağlanır.

Seyyar sandık kurulunun oy kullanma saatinin bitiminden önce listedeki tüm seçmenlere oy kullandırmış olması halinde kurul, ilişkilendirildiği sandığın bulunduğu yere gider ve oy kullanma saatinin bitmesini burada bekler.

Seyyar sandık kurulunun oy kullanma saatinin bitiminden önce listedeki seçmenlerin tümüne gidememiş olması halinde, seyyar sandık kurulu oy kullandırma işlemine tüm seçmenlere gidene dek devam eder. Seyyar sandık kurulu gelmeden, bu seyyar sandığın ilişkilendirildiği sandık, sayım döküm işlemine başlayamaz.

6- OY SAYIM VE DÖKÜMÜ

Sayım ve döküm açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler. Sayım ve döküm sırasında sandığın bulunduğu odanın kapısı açık tutulur.

(138 Sayılı Genelge md.35)

Sandıklar, sayım ve döküm işlemleri bitinceye kadar oy verme yerinden çıkarılamaz.

Sandık ile ilişkilendirilmiş bir seyyar sandık varsa, seyyar sandık kurulu gelmeden sayım döküme geçilmez.

Başlamadan önce:

- Sandık kurulu, sayımın rahatça yürütülebilmesi için belli bir mesafe belirleyerek gerekli tedbirleri alır.
- Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır.
- Oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir.
- Sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin toplamı tespit edilir (Elle yazılanlar hariç).
- “Örnek-142” belgesiyle oy kullanıp seçmen listesine elle yazılanların sayısı tespit edilir.
- Sandık seçmen listesinde adları hizasındaki imza veya parmak izleri sayılarak oy vermiş olanların toplamı tespit edilir.
- Bu sayılar her bir seçim türü için hazırlanmış ilgili sandık sonuç tutanaklarına geçirilir ve sonuç yüksek sesle ilân edilir.

(138 Sayılı Genelge md.36)

A- Oylar Sayılmadan Önce Yapılacaklar (138 Sayılı Genelge md.37)

- Kullanılmayan oy pusulaları ve zarflar sayılır.
- Bu sayı oy kullanan seçmen sayısı ile toplanır ve ilk teslim alınan pusula ve zarf sayısı ile karşılaştırılıp, rakamların birbirini tutup tutmadığı denetlenir.
- Daha sonra, kullanılmayan oy pusulaları ve zarflar ayrı ayrı paket haline getirilerek mühürlenir, üzerlerine sayıları yazılır.
- Kullanılmayan birleşik oy pusulası ve zarf sayısı, her bir seçim türü için hazırlanmış ilgili sandık sonuç tutanaklarına geçirilir.
- Sandık kurulu başkanı, "TERCİH" veya "EVET" mühürlerini bir zarfa koyarak bu zarfın ağzını kapatır ve sandık kurulu mührü ile mühürler; bu zarfı, kullanılmamış ve paketlenmiş olan oy pusulaları ve zarflarla birlikte torbaya koyar, torbanın bu kısmını ipe bağlanıp birinci boğumu oluşturur.

Sandık ile ilişkilendirilmiş bir seyyar sandık varsa, seyyar sandık kurulu, zarfların geçerliliği kontrolünü yapar, zarfları sayar, bu zarfları ilişkilendirildiği sandık kuruluna uygunluk tutanağıyla teslim eder.

B- Sandığın Açılması (138 Sayılı Genelge md.38)

Bu işlerden sonra sandık, oy verilen yerde hazır bulunanların huzurunda açılır. Sandıktan çıkan zarflar açılmadan sandık kurulu başkanı tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. İki sayım arasında fark olursa, oy zarfları üçüncü kez sayılır ve bu sayım sonucuna göre zarf sayıları her bir seçim türü için hazırlanmış ilgili sandık sonuç tutanaklarına geçirilir.

Bütün zarflar sayıldıktan sonra, geçerli olup olmaması yönünden aşağıdaki şekilde kontrol edilir.

C- Geçersiz Zarflar

(138 Sayılı Genelge md.38)

- Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
- “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranı olmayan kâğıttan imal edilmiş olan,
- Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan,
- Üzerinde İlçe Seçim Kurulu mührü bulunmayan,
- Üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan,
- Tamamı yırtılmış olan,
- Üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan

zarflar geçersiz sayılır.

NOT: Ancak, sandık kurulunun ihmali nedeniyle, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan zarflardan Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunanlar ve üzerinde leke veya çizik bulursa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır.

D- Zarfların Ayrılması

(138 Sayılı Genelge md.38)

Sandık kurulu, sandıktan çıkan zarfları yukarıda anlatıldığı şekilde geçerli ve geçersiz olarak ikiye ayırır. Bu işlem yapılırken itiraza uğrayan zarflar olursa, bunlar da bir kenara konulur.

Önce, itiraza konu olan zarflar tek tek kontrol edilir ve bu zarfların geçerli mi geçersiz mi olduğu konusunda kurul tarafından karar verilir. İtirazlı zarflardan geçerli olduğuna karar verilenler, geçerli zarflarla birleştirilir. Sonrasında, geçerli ve geçersiz oy zarflarının toplam sayısı ayrı ayrı tutanağın ilgili yerlerine işlenir.

Geçersiz zarflar paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz.

Geçerli ve geçersiz zarfların sayıları toplanır ve oy kullanan seçmen sayısı ile karşılaştırılır.

Geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı, oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise herhangi bir sorun yoktur ve başkaca bir işlem yapılmaz.

Geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı, oy kullanan seçmen sayısından daha fazla çıkarsa, burada bir sorun vardır.

Çünkü oy kullanan seçmen sayısından daha fazla sayıda zarf çıkmış demektir.

Bu durumda eşitliği sağlayabilmek için önce geçersiz zarf sayısı düşülür.

Geçersiz zarf sayısı düşüldükten sonra hala zarf sayısı oy veren seçmen sayısından fazla ise, sandık kurulu başkanı geçerli zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişigüzel çeker ve çekilen bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir.

İmha edilen zarf sayısı her bir seçim türü için ilgili sandık sonuç tutanağına yazılır.

Yukarıda belirtilen işlemler bittikten sonra geçerli oy zarfları sandığın içine tekrar konulur.

Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Dikkat: Geçersiz zarflar yakılmaz. Geçersiz zarflar çıkartıldıktan sonra kalan zarf sayısı oy veren seçmen sayısından hala fazla çıkarsa, yukarıda anlatıldığı gibi gelişigüzel çekilen geçerli oy zarfları yakılır. Geçersiz zarflar ayrıca paketlenerek üzerine sayısı yazılır.

Sandık kurulu, zarf sayım işlemini bitirdikten sonra seyyar sandıktan gelen zarflar ile sandıktan çıkan zarfları karıştırır.

Seyyar sandık kurulu ile ilişkilendirilen sandık kurulu, seyyar sandık kurulu gelmeden ve uygunluk teslim tutanağı ile seyyar sandık kuruluna ait zarflar teslim alınmadan kendi sandığını açamaz.

Bundan sonra sayım ve döküm işlemlerine geçilir.

Artık zarfların açılması ve oyların sayılması aşamasına gelinmiştir.

E- Oy Pusulalarının Sayımında Sıra (138 Sayılı Genelge md.41)

Mahalli İdareler Genel Seçiminde;

- Büyükşehirlerde sırasıyla büyükşehir belediye başkanlığı, belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği ve muhtarlık,
- Diğer illerde, sırasıyla belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği, il genel meclis üyeliği ve muhtarlık

Seçimlerine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.

F- Zarfların Açılması, Oyların Sayımı ve Dökümü

(138 Sayılı Genelge md.39)

Oyların sayım ve dökümü açık ve aralıksız yapılır. Yapılacak şikâyet ve itirazlar işi durdurmaz.

Sandık kurulu başkanı, pusulaların sayımı ve dökümü için görev dağılımı yapar.

Başkan,

- Bir üyeyi sandıktaki zarfları kendisine vermek,
- İki üyeyi okunan oy pusulalarını sayım ve döküm cetvellerine işlemek,
- Bir üyeyi okunan ve dökümü yapılan oy pusulalarını ve açılan zarfları masa üzerine düzenli biçimde yerleştirmek ve korumak üzere görevlendirir.

Sandık kurulu başkanı tarafından görevlendirilen üye, oy zarfını sandıktan teker teker alarak başkana verir. Başkan oy zarfını açar. Aynı zarf içinde birden fazla oy kullanıldığından, zarfın içinden çıkan oy pusulaları okunmadan önce, seçim türüne göre ters çevrilerek tasnif edilip masanın üzerine konulur.

Oy zarfı içinden eksik oy pusulası çıkmış ise eksik çıkan oyların hangi seçim türüne ait olduğu ve sayısı ile içinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı toplamı, zarfların açılması bittikten sonra tespit edilip sandık sonuç tutanağına işlenir.

Oy pusulası üzerinde hangi siyasi partiye veya bağımsız adaya ait yere "TERCİH" veya "EVET" mührü basılmış ise, o siyasi partinin adı veya bağımsız adayın adı ve soyadı okunur.

Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldığı her oy, sayım ve döküm cetvelinde işaretlenir. Bu işlemin usulüne uygun yapılıp yapılmadığı, sandık kurulu başkanı tarafından sürekli denetlenir. Sayım esnasında iki cetvel tutulur ve bu cetvellerin birbirini tutup tutmadığı kontrol edilir. Cetvellerdeki sayılar birbirini tutmuyorsa yeni bir sayım yapılır.

Geçersiz olabileceğinden tereddüt edilen oy pusulaları bir kenara ayrılır. Bu sırada sayıma ara verilmez.

Geçerli olduğu tartışmasız olan oy pusulaları, okudukları anda sayım döküm cetveline işlenir.

Sonra geçerliliği konusunda tereddüt bulunan oy pusulaları ele alınır. Geçerli olup olmadıkları, hesaba katılıp katılmayacakları, sandık kurulunca karara bağlanır.

Geçerli sayılan oy pusulaları da herkesin görebileceği ve işitebileceği şekilde sandık kurulu başkanı tarafından okunarak sayım döküm cetveline işlenir. Tüm oy pusulalarının okunması tamamlandıktan sonra her seçim türü için siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldıkları oy miktarı sayım döküm cetvellerinin ilgili bölümüne yazılır.

Not: Muhtarlık için kullanılan oy pusulası, muhtarlık için oy kullanma hakkı bulunan seçmen sayısından fazla çıkarsa, tüm muhtarlık oy pusulaları tekrar ayrı zarflara konularak sandığa atılır ve fazla kullanılan oy pusulası kadar zarf sandıktan çekilerek açılmadan ayrı olarak paketlenir (138 sayılı Genelge md. 48).

G- Geçersiz Oy Pusulaları (138 Sayılı Genelge md.42)

- Sandık kurulunca verilen ve o seçim için düzenlenmiş biçim ve renkte olmayan,

- Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunmayan,
- Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan,
- Hiçbir yerine "TERCİH" veya "EVET" mührü basılmamış olan,
- Birden fazla siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılan alanlara "TERCİH" veya "EVET" mührü basılmış olan,
- Birden siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılan alana taşmış "TERCİH" veya "EVET" mührü bulunan,
- Sandığın ait olduğu seçim çevresinden başka bir seçim çevresi için düzenlenmiş olan,
- Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,
- Üzerine "TERCİH" veya "EVET" mührü dışında veya "TERCİH" veya "EVET" mührü yerine herhangi bir özel işaret, herhangi bir isim, imza kaşesi, mühür veya parmak izi basılmış olan,
- Üzerinde siyasi partilere veya bağımsız adaylara ait bölümleri belirgin bir şekilde ve özel olarak karalanmış, çizilmiş veya işaretlenmiş olan,
- Üzerinde yer alan matbu yazıların ve şekillerin dışında yazılar veya harfler veya sayılar yazılmış veya şekiller çizilmiş olan

birleşik oy pusulaları geçerli değildir.

H- Geçersiz Sayılmayan Oy Pusulaları (138 Sayılı Genelge md.42)

- Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması,
- Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazaen yırtılması,
- Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılabilmesi,
- Birleşik oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle "TERCİH" veya "EVET" mührü ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi,
- Bir siyasi parti veya bağımsız aday alanına basılan "TERCİH" veya "EVET" mührünün alanları ayıran çizgili bölgeye taşmış olması,
- Başka bir siyasi parti veya bağımsız adayın alanına taşmamak kaydıyla, siyasi parti veya bağımsız aday alanına birden çok "TERCİH" veya "EVET" mührü basılması,
- Yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması oy pusulasını geçersiz hale getirmez.

NOT: Zarftan çıkan oy pusulalarında bir seçim türüne ait olanının geçersiz olması, diğerinin geçersiz sayılmasını gerektirmez.

I- Hesaba Katılan ve Katılmayan Oy Pusulaları

- Birleşik oy pusulalarında baskıda silinme veya yanlışlık yapılmış olsa bile, hangi siyasi parti veya bağımsız aday lehine kullanılmış olduğu “TERCİH” veya “EVET” mührünün vurulduğu yerden kesin olarak anlaşılan oy pusulaları hesaba katılır.
- Zarfın içinden el ilanı, broşür ya da özel bir işaret, yazı veya şekil taşıyan kağıt veya işaret amacı taşıyan herhangi bir madde çıkmış olması halinde, bu zarftan çıkan oy pusulalarının hiçbiri hesaba katılmaz.
- Zarfın içerisinden aynı seçim türüne ait birden fazla oy pusulası çıkmış olması halinde, sadece bu seçim türüne ait oy pusulaları hesaba katılmaz, diğerleri hesaba katılır.
- Zarfta kullanılması gereken oy pusulalarından biri eksik çıksa bile, zarftan çıkan diğer oy pusulaları hesaba katılır.

Geçerli ve geçersiz oy pusulaları ile hesaba katılmayan oy sayıları her bir seçim türü için ilgili sandık sonuç tutanağına geçirilir ve tutanak defterine yazılarak sandık kurulu tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Sandık kurulunun kararına katılmayan kurul üyesi, karara katılmama sebeplerini, muhalefet şerhi olarak tutanak defterine yazıp imzalayabilir.

7- SONUÇ İLANI

(138 Sayılı Genelge md.46)

Sayım ve döküm tamamlandıktan sonra; oy kullanan seçmen sayısının, geçerli ve geçersiz oyların toplamına eşit olup olmadığı kontrol edilmelidir.

Ayrıca geçerli oyların toplamı siyasi partilerin varsa bağımsız adayların aldıkları oyların toplamına eşit olmalıdır.

Bundan sonra sandık sonuç tutanağı imzalanıp mühürlenir.

NOT: Sayım döküm cetveli ile sandık sonuç tutanağının imzalanmadan karşılaştırılarak kontrol edilmesi gerekmektedir. Tutanaklarda bulunması gerekli olan bilgilerin tamamı 138 sayılı Sandık Kurullarının Görevlerini Gösterir Genelge'nin 45. maddesinde yazılıdır.

Sandık sonuç tutanakları düzenlendikten sonra, her bir gözlemci (müşahit) için birer tane örneği hazırlanır, sandık kurulu başkanı ve üyelerince imzalanıp mühürlendikten sonra gözlemcilere (müşahitlere) dağıtılır.

Dikkat: Gözlemcimiz (müşahidimiz), sandık kurulundan alacağı sandık sonuç tutanaklarının;

- **Islak imzalı ve mühürlü** olup olmadığına,
- Oylar yazılırken, yerlerinin kaydırılmamış olduğuna,

dikkat etmelidir. Bu tutanak ıslak imzalı ve mühürlü olmazsa, ispat gücü yoktur. Her sandık kuruluna yeteri kadar sandık sonuç tutanağı yasa gereği verilmekte olup, sandık sonuç tutanağı bulunmaması gibi bir olasılık söz konusu değildir (Bu gibi bir durum ile karşılaşıldığında

138 sayılı Sandık Kurullarının Görevlerini Gösterir Genelge'nin 46. maddesi gereğince bina sorumlusundan eksiklik tamamlanmalıdır).

Dikkat: Eğer sandık kurulu üyesi ve aynı partinin gözlemcisi (müşahidi) ıslak imzalı ve mühürlü tutanaktan isterlerse; imzalı ve mühürlü tutanak, sandık kurulu üyesine verilir. Ancak bu halde, o partinin gözlemcisine (müşahidine) ayrıca tutanak verilmez.

Sandık sonuç tutanağı gözlemcilere (müşahitlere) dağıtıldıktan sonra geçerli ve geçersiz oy pusulaları, zarflar ve tüm seçim malzemeleri ayrı ayrı paketlenir, oy torbasına konulur ve oy torbası mühürlenir.

A- Gözlemcimizin (Müşahidimizin) Tutanağı Ulaştırması

Sandık sonuç tutanaklarını alan gözlemcimiz (müşahidimiz), bu tutanakları ilçe başkanlığımızca belirlenen yere ve kişiye **DERHAL** ulaştıracaktır.

Dikkat: Islak imzalı ve mühürlü sandık sonuç tutanakları, ilçe başkanlıklarımıza derhal ulaştırılmadığı takdirde, sonuçların adil ve hatasız olarak açıklanıp açıklanmadığı denetlenemeyeceği için bu görev kritik önemdedir.

Şayet Partimizi temsil eden gözlemcimiz (müşahidimiz) o gün sandık başına gelmediyse, yukarıda anlatıldığı gibi, gözlemcinin (müşahidin) görevini, sandık kurulu üyemiz yerine getirecektir. Bu durumda, sandık sonuç tutanaklarını ilçe başkanlığımıza ulaştırma görevi sandık kurulu üyemize aittir.

Islak imzalı ve mühürlü sandık sonuç tutanaklarının ilçe başkanlığımıza teslim yöntemi ile ilgili mutlaka ilçe başkanlığı ile irtibatta olunuz.

B- Oy Torbasının İlçe Seçim Kuruluna Teslimi

(138 Sayılı Genelge md.53)

Sandık kurulu tarafından hazırlanan mühürlü oy torbası ve sandık kurulu mührü, sandık kurulu başkanı ile ad çekme yoluyla belli edilecek siyasi partili en az iki üye tarafından hiçbir gecikmeye meydan verilmeksizin ve hiçbir yere uğranmaksızın en kısa zamanda, sandık kurulunun bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna teslim edilir.

Sandık kurulunun diğer üyeleri ile müşahitler de yer varsa başkanla birlikte gidebilirler, yer yoksa kendi araçlarıyla sandık kurulu başkanını takip edebilirler.

İlçe seçim kurulu oy torbasını, getiren üyeler önünde açıp tutanak düzenleyerek teslim alır.

Dikkat: İlçe seçim kuruluna pusula ve seçim malzemelerini teslim etmeye gidilirken, hiçbir yere uğranılamaz ve yolda durulamaz.

Dikkat: Kurada adı çıksın çıkmayın; CHP'li sandık kurulu üyesi, eğer aynı araçta yer varsa sandık başkanıyla yer yoksa kendi imkanıyla torbaların ilçe seçim kuruluna götürülmesi sırasında sandık başkanına eşlik etmelidir. **Bu, sandık kurulu üyeleri ve gözlemciler (müşahitlere) kanunun verdiği bir hak olduğu gibi, Partimizin verdiği bir görevdir. Oylar ve tutanaklar ilçe seçim kuruluna teslim edilirken orada bulunmak çok önemlidir. Çünkü teslim sırasında ilçe seçim kurulu görevlisi tarafından sandık sonuç tutanağının üst kısmında yer alan rakamsal veriler ayrı ayrı kontrol edilerek, geçerli ve geçersiz oylar ile seçmen sayılarının eşitliğinin sağlanması yapılır. Bu aşamada tespit edilen hatalar, sandık kurulu başkanı tarafından tutanağın üst kısmı düzeltilerek imzalanır**

ve ilçe seçim kurulunca yapılan bu değişikliğe ilişkin ayrıca bir düzeltme tutanağı tanzim edilir. Bu düzeltme sırasında gerekirse torba açılarak ayrı ayrı paketlenmiş olan geçerli ve geçersiz oylar sayılabilir. Ancak sayım döküm cetvellerindeki rakamlarda düzeltme yapılamaz. Böyle bir durumda sandık kurulu üyemiz yapılan düzeltmeleri ve düzeltme tutanağını anında ilçe başkanlığımıza bildirmelidir. Aksi takdirde gereksiz itirazlar ve hak kayıpları ortaya çıkacaktır.

8- ŐIKAYET VE İTİRAZ

A- ŐIKAYET

(138 sayılı Genelge md.55)

Sandık kurulunun her türlü iş ve işlemine karşı Şikayet yoluna gidilebilir. Şikayet sandık kuruluna yapılır. Şikayet sözlü de yapılabilir. Fakat gözlemcilerimiz (müşahitlerimiz), Őikayeti ispat kolaylığı sağlaması için yazılı yapmalıdır. İki nüsha doldurulacak Şikayet dilekçesinin bir tanesi, sandık kurulu başkanınca teslim alındığı notu eklenerek Őikayetçiye verilir. Yapılan Şikayetin sandık kurulu tutanak defterine işlenmesi sağlanmalıdır.

Sandık kurulu, Őikayeti üyelerin oy çokluğu ile karara bağlar. Oy eşitliği halinde başkanın oy kullandığı tarafın görüşü geçerli olur. Ancak, kanunun emrettiği hususlarda oylama yapılmaz. Düzenlemeye göre karar verilir. Şikayet kabul edilirse işlem düzeltilir. Fakat Şikayet reddedilirse tutanak defterine ret kararı yazılarak, kararın bir örneğinin Şikayet edene derhal verilmesi gerekir. Gözlemcimiz (müşahidimiz) bu ret kararını hemen, varsa okul sorumlumuza teslim etmelidir, yoksa ilçe başkanlığına ulaŐmasını sağlamalıdır.

Önemli: Şikayet hakkının zamanında ve doğru kullanılması büyük önem taşımaktadır. Geçerli geçersiz oy pusulaları ya da zarflar konusunda sandık sonuç tutanağının imzalanmasından sonra ilçe seçim kuruluna yapılacak itiraz, sandık başı Őikayeti bulunmadığı ve bu nedenle itiraz delillendirilmediği gerekçesiyle reddedilmektedir.

B- Şikayette Bulunabilecekler (138 sayılı Genelge md.56)

- Seçmenler,
- Siyasi partilerin il, ilęe, belde başkanları veya yetkilendirdiği kişiler,
- Gözlemciler (müşahitler),
- Adaylar,

Sandık kurulu üyesi bir usulsüzlük gördüğünde kendi kurul başkanına durumun düzeltilmesi konusunda uyarıda bulunmalı veya gözlemcimize (müŐahidimize) Şikayette bulunması gerektiğini hatırlatmalıdır.

Dikkat: Sandık kurullarına, sandık sonuç tutanaklarının imzalanmasından sonra Şikayet başvurusu yapılamaz. Bu nedenle Şikayetin, usulsüzlüğün olduğu anda yapılması gerekmektedir (138 sayılı Genelge md.60).

C- İTİRAZ (138 sayılı Genelge md.61)

Seçim kuruluna yapılan başvuruya itiraz denir. İtiraz;

- Sandık kurulu işlemlerine karşı Şikayet olmaksızın yapılabilir.
- Sandık kurulu işlemine karşı Şikayetin reddi kararına karşı yapılabilir.
- Sandık sonuç tutanağına karşı yapılabilir.

İtiraz yapılması için önceden Şikayet yoluna başvurulması zorunlu değilse de itirazın kabulü için önceden Şikayette bulunulmuş olması, seçim kurulları nezdinde delil niteliğindedir.

Őikayete yetkili kişiler aynı zamanda itiraza da yetkilidir.

İtirazlar;

- 2 Nisan 2024 Salı günü saat 15.00'e kadar yapılabilir.

İtiraz, şikayet üzerine ret kararı veren sandık kurulu kararına karşı sandık sonuç tutanağı imzalanıncaya kadar sandık kurulu aracılığıyla ya da doğrudan ilçe seçim kuruluna yapılabilir. Fakat sandık sonuç tutanaklarına ilişkin yapılacak itirazların doğrudan ilçe seçim kuruluna yapılması gerekir. Çünkü sandık sonuç tutanağının düzenlenmesinden sonra sandık kurulu aracılığıyla ilçe seçim kuruluna itiraz edilmesi imkanı bulunmamaktadır.

İtiraz yazılı yapılır. İtiraz dilekçesinde itiraz sebepleri ile deliller tek tek belirtilmeli ve dilekçeye eklenmelidir. Çünkü, haklı olsa bile sebebi ve delili gösterilmeyen itirazlar kabul edilmez. Ancak; temin edilemeyen delillerin nerelerde oldukları açık biçimde yazılarak itiraz edilebilir.

**138 SAYILI
SANDIK
KURULLARININ
OLUŞUMU İLE
GÖREV VE
YETKİLERİNİ
GÖSTERİR
GENELGE**

SANDIK KURULLARININ GÖREV VE YETKİLERİNE DAİR 138 SAYILI GENELGE

Amaç, kapsam ve dayanak

MADDE 1- Bu Genelge;

- 31 Mart 2024 Pazar günü yapılacak Mahalli İdareler Genel Seçimlerinde sandık kurullarının görev ve yetkileri ile yapacakları işlemleri açıklamak amacıyla hazırlanmıştır,
- İl genel meclisi üyelikleri, belediye başkanlığı (büyükşehir belediye başkanlığı dâhil) ve belediye meclisi üyelikleri, mahalle muhtarlığı ve ihtiyar heyeti üyeliği, köy muhtarlığı ve ihtiyar meclisi üyeliği seçimlerinde; sandık kurullarının görev ve yetkilerini, uygulayacakları işlemleri, oy verme şekillerini, şikâyet ve itirazlar ile bunların incelenme usullerini kapsar,
- 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 2- Bu Genelge'de geçen;

- a) İl genel meclisi üyelikleri seçimi: İl genel meclisi üyelerinin (büyükşehir belediyeleri dışında),
- b) Belediye seçimi: Büyükşehir belediye başkanı, belediye başkanı ve belediye meclisi üyelerinin,
- c) Köy seçimi: Köy muhtarları ve ihtiyar meclisi üyelerinin,

- ç) Mahalle seçimi: Mahalle muhtarları ve ihtiyar heyeti üyelerinin, seçimlerini,
- d) Mühür: Numaralı sandık kurulu mührü ile "EVET" veya "TERCİH" mührünü, ifade eder.

Bina sorumlularının görevleri

MADDE 3- Bina sorumluları;

- a) İlçe seçim kurulunca belirlenen binaya getirilen oy sandıkları ile oy verme kabinlerini imza karşılığı teslim almak ve bunların yerlerine yerleştirilmesinde sandık kuruluna yardım etmek,
- b) Seçimde kullanılacak masa, sıra, sandalye gibi araç ve gereçleri temin etmek,
- c) Oy verme günü, oy vermenin başlama saatinde görev yerine gelmeyen sandık kurulu başkanını ilgili ilçe seçim kuruluna bildirmek,
- ç) Oy verme süresince binadan ayrılmamak ve oy vermenin düzen içinde geçmesi için sandık kurulu başkanının isteklerini yerine getirmek,
- d) Oy verme günü binanın ısınma, su, elektrik gibi hizmetlerinin işler durumda bulundurulması için gerekli önlemleri almak,
- e) Sandık sonuç tutanaklarının onaylı birer suretlerinin bir hafta süre ile ilan yerinde asılı kalmasını sağlamak,
- f) Sayım ve döküm işlemlerini izleyerek biter bitmez ulaşım için ilçe seçim kuruluna haber vermek,

- g) Sandık kurullarının görevlerini tamamlayıp binayı terk ettikten sonra sandık çevresini kontrol etmek, varsa unutulmuş oy zarfı, oy pusulası gibi seçim malzemelerini paketleyip ilgili ilçe seçim kuruluna teslim etmek,
- ğ) Sandık çevresi dışında ancak binada, 298 sayılı Kanun'da gösterilen yasalara uyulmaması veya suç işlenmesi halinde kolluk güçlerini çağırarak (298/82), görevlerini yürütür.

Bina sorumlusu yardımcısının görevleri

MADDE 4- İlçe seçim kurulu başkanlıklarınca oy verme günü saat 05.00'te teslim edilen malzeme torbalarının ilçe seçim kurulu başkanlıklarınca temin edilen araçlarla sandık alanlarına getirerek, görev yerlerindeki sandık kurulu başkanlarına tutanak karşılığı teslim etmek ve bina sorumlusunun verdiği diğer görevleri yapmak.

Sandık bölgelerinde, bütün seçimlerin aynı sandık kurulu tarafından yürütülmesi

MADDE 5- Mahalli idareler ile köy/mahalle muhtarlıkları ve ihtiyar meclisi/heyeti üyeliği seçimlerinde oy verme iş ve işlemleri bir sandık bölgesinde aynı sandık kurulu tarafından yürütülür.

Oluşturulan sandık kurulu;

- a) Köyde; il genel meclisi ve köy seçimleri,
- b) Büyükşehir olmayan belediyelerde; il genel meclisi, belediye ve mahalle seçimleri,
- c) Büyükşehirlerde; belediye ve mahalle seçimleri, ile ilgili oy verme işlemlerini yürütür.

Sandık kurullarının görev ve yetkileri

MADDE 6- Sandık kurullarının başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Sandık çevresinde düzenin sağlanması [Sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında (binanın bahçesi müştemilata dâhildir.) ise bina sorumlusuna aittir. Bina sorumlusunun bulunmadığı yerlerde ise bu yetki, en küçük numaralı sandık kurulu başkanı tarafından görevlendirilen üye tarafından kullanılır.] (298/71-1, 82/1),
- b) İlçe seçim kurulunca belirlenen bina, yapı ve benzeri yerlerde, sandığın konulacağı yeri tayin etmek ve sokak başlarına bu yeri göze çarpacak surette gösterir işaretleri koymak veya alışılmış araçlar ile duyurmak (298/71-2),
- c) Ceza infaz kurumlarında cezaevi idaresinin de görüşü alınarak ilçe seçim kurulu başkanının gözetiminde sandığın konulacağı yeri belirlemek (298/85-A),
- ç) Görev yaptığı sandığın seçmen listesinde kayıtlı olmayıp da, başka bir sandık seçmen listesinde kayıtlı olan sandık kurulu başkan ve üyelerine, bina sorumlularına, görevli olan kolluk güçlerine ve ilçe seçim kurulu tarafından sandık kurulu üyelerini görev yerlerine ulaştırmak için görevlendirilen kişilere ilçe seçim kurulundan aldıkları (seçmen oldukları ve hangi seçimde oy kullanabileceklerini gösteren) belgelere istinaden oy kullandırmak, oy kullandıkları seçmen listesinin sonuna yazmak, imzalarını almak ve belgeleri ilçe seçim kuruluna teslim etmek,

- d) Sandıktan çıkan zarfları, oy pusulalarını saymak, dökümlerini ve sonuçlarını tutanağa geçirmek,
- e) Hesaba katılan ve geçerli sayılan oy pusulaları, sandık kurulunca düzenlenen tutanaklar, sayım ve dökümde kullanılıp alt tarafı kurulca imza edilen sayım cetvelleri, hesaba katılmayan, geçerli sayılmayan veya itiraza uğrayan oy pusulaları ve hesaba katılmayan zarflar, tutanak defteri, kurulca mühürlü ve imzalı ayrı ayrı paketler halinde kurulun mührü ile mühürlendikten sonra, başkan ve üyeler tarafından imzalanıp bir torbaya konularak, kurulun bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna, sandık kurulu başkanı ve siyasi partili üyeler arasından ad çekme ile seçilecek en az iki üye tarafından götürülüp teslimini sağlamak (Kurulun diğer üyeleri ile müşahitler de isterlerse ve taşıtta yer varsa veya taşıt kendileri tarafından sağlanmak suretiyle katılabilirler.) (298/107-1-2),
- f) Oy verme işleri hakkında ileri sürülecek şikâyet ve itirazları incelemek ve karara bağlamak, kararları tutanak defterine geçirerek altını imzalamak (298/71-3-4),
- g) Sandık kurulu tutanak defteri ile gerekli diğer tutanakları düzenlemek ve altını imzalamak,
- ğ) Oyların sayım ve dökümü ile tutanakların düzenlenmesine ilişkin iş ve işlemler ve sandıkla ilgili kararları vermek,
- h) Sandık kurullarının kararları, oyların sayımı ve dökümü ile tutanakların düzenlenmesine ilişkin iş ve işlemleri aleyhine yapılan itirazları ilçe seçim kuruluna göndermek (298/128-3),
- ı) Bütün seçim türleri için tek tutanak defteri kullanmak,

- i) Kanunlarla ve Yüksek Seçim Kurulu genelge ve Kararları ile verilen diğer görevleri yapmak (298/71-6).

Sandık kurulu başkanının öncelikle yapacağı işler

MADDE 7-Sandık kurulu başkanı; il ve ilçe merkezi dışında kalan köy, mahalle ve beldelerde oy verme gününden önceki Cuma günü ilçe seçim kurulu başkanından, il ve ilçe merkezlerinde ise, oy verme günü saat 05.00'te bina sorumlusu veya bina sorumlusu bulunmayan yerlerde ilçe seçim kurulu başkanından veya görevli geçici ilçe seçim kurulu başkanından aşağıda yazılı oy verme araçlarını kontrol ederek tutanakla teslim almak ve zamanında sandık yerinde bulundurmaktır (298/68).

Sandık kurulu başkanınca;

- a) Görevli olduğu sandık için ağzı mühürlü kese içine konulmuş numaralı sandık kurulu mührü ve iki adet "TERCİH" veya "EVET" yazılı mühür,
- b) Kapalı oy verme yerleri sayısına eşit miktarda siyasi parti adaylarını ve varsa bağımsız adayları gösteren listeler [İG/11, BBB/9, BM/13, BB/14 (Örnek: 73, 74, 75)],
- c) Kapalı oy verme yerine asılacak OR/96 sayılı "Açıklama Levhası",
- ç) Kapalı oy verme yerine asılacak OR/97 sayılı "Uyarı Levhası",
- d) Oy verme kabini ve oy sandığı (ayrıca, birleştirme yapılan muhtarlık var ise o muhtarlıkların sandıklarına yapıştırılacak muhtarlığın ismi yazılı levhaları ve karışıklığa meydan vermemek için bu sandıklarda

oy kullanacak seçmenlerin oyunu kullanacağı karton kabinleri),

- a) Belediye başkanlığı (büyükşehir belediye başkanlığı dâhil), belediye meclisi üyelikleri, il genel meclisi üyelikleri seçimleri için ayrı ayrı olmak üzere, üstü il seçim kurulu tarafından numaralanıp mühürlenmiş birleşik oy pusulası paketleri (2972/18-h),
- f) Mahalle ve köy seçimlerinde kullanılmak üzere yeteri kadar boş beyaz kâğıt,
- d) Filigranlı kâğıttan üretilmiş ve ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi bulunan ve ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünü taşıyan **MAVİ** renkli oy zarflarına ait paketi (298/78),
- ğ) Oy sandıklarının önüne yapıştırılacak sandık numarasını gösterir levha,
- h) İstampa, ıstampa mürekkebi, mühür mumu ve sicim ile sayfaları ilçe seçim kurulu başkanlığınca mühürlenmiş tutanak defteri, sayım cetvelleri ve tutanak kâğıtları, tükenmez kalem,
- ı) Her sayfası ilçe seçim kurulu başkanı tarafından mühürlü ve sonu onaylı olan iki nüsha sandık seçmen listesi ve ceza infaz kurumlarında kurulan sandıklar için ise ilçe seçim kurulu başkanınca her sayfası mühürlü ve sonu onaylı tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlü seçmenlere ilişkin liste,
- i) Sahiplerine verilememiş olan seçmen bilgi kâğıtları (OR/11),
- j) Sandık Kurullarının Görev ve Yetkilerine Dair 3 (üç) adet 138 sayılı Genelge (Genelgelerden bir adedi

başkana, bir adedi kursa katılan memur üyeye verilir; bir adedi de yedek olarak torbaya konulur.),

- k) Sandık kurulu başkan ve üyeleri ile bina sorumlularının, seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçlerinin ve ilçe seçim kurulu tarafından sandık kurulu başkan ve üyelerini görev yerine ulaştırmak için görevlendirilmiş kişilerin hangi seçimde oy kullanma haklarının bulunduğu dair belgeler [OR/25, OR/26 (Örnek: 142)] ve diğer gerekli araçlar (298/94),
- l) Her seçim için oy pusulasındaki siyasi parti ve bağımsız aday sayısından beş fazla sayıda sandık sonuç tutanağı (298/105),
- m) İmza cetveli,
- n) Görme engelliler için hazırlanan oy kullanma şablonu, ilçe seçim kurulundan, bina sorumlusundan veya muhafaza edildiği yerden temin edilir.

Yukarıda sayılan araç ve gereçleri teslim alan sandık kurulu başkanı, ilçe seçim

kurulu başkanı tarafından daha önce kendisine adı bildirilen bina sorumlusu ile haberleşerek sandığın götürüleceği gün ve oy verme günü binada hazır bulunmasını ister.

Sandık kurulunun and içmesi

MADDE 8- Sandık kurulu başkan ve üyeleri, oy verme günü, göreve başlamadan önce, ilk iş olarak sandık başında bulunanlar önünde birer birer aşağıdaki şekilde and içerler.

“Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan,

seçim sonuçlarının tam ve doğru olarak belirmesi için görevimi kanuna göre, dosdoğru yapacağıma, namusum, vicdanım ve bütün mukaddesatım üzerine and içerim.” (298/70).

Başkan veya üyelerden bir kısmının göreve gelmemesi (çoğunluğun sağlanması)

MADDE 9- Sandık başında, oy verme başlamadan önce veya oy verme sırasında, sandık kurulu üyelerinden biri veya birkaçı görevini yapmazsa, ceza hükümleri saklı kalmak üzere, yerine yedek üyelerden biri getirilir. Şayet, bu dahi mümkün olmaz ve kurul üyeleri sayısı (başkan hariç) üçten aşağı düşerse bu konu tutanağa geçirilir ve eksiklikler, o seçim bölgesinde seçme yeterliliğine sahip, okur-yazar olanlar arasından başkanın seçeceği kimselerle tamamlanır (298/73).

Sandık kurulu başkanının görevi başına gelmemesi veya bırakıp gitmesi halinde, yerine kamu görevlileri arasından belirlenen üye, bu üyenin de bulunmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık eder. Yaş konusunda uyuşmazlık çıkarsa resmi kimlik belgesindeki bilgi esas alınır. Doğum tarihlerinin de aynı olması durumunda ad çekilir.

Yukarıdaki fıkralar gereğince belirlenen sandık kurulu asıl üyelerinden göreve gelmeyenine yerine, öncelikle, gelmeyen üyenin yedeği alınır.

Göreve gelmeyen veya bırakıp giden başkan yahut üyenin yerine görevlendirilen kişi, önceki başkan veya üye daha sonra gelse dahi görevini sürdürür.

Sandık kurulu başkanı ve üç üyenin hazır bulunması halinde eksik üyeliklerin tamamlanması yoluna gidilmez.

Sandığın konulacağı yer

MADDE 10- Sandığın konulacağı yer ilçe seçim kurulunun denetiminde sandık kurulunca kararlaştırılır. Sandığın konulacağı yerlerin belirlenmesinde, seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli Şekilde verebilmesi göz önünde bulundurulur.

Dağınık mahalle ve sair yerleşim yerleri bulunan köylerde veya köylerin birbirlerine yakın olduğu durumlarda seçim sandıklarının tek mahallede veya bir köyde toplanmasına ilçe seçim kurulu karar vermiş ise, bu karar göz önünde tutularak belirlenen yere sandık konulur (2972/ek 2).

Engelli seçmenlerin kayıtlı olduğu sandık seçmen listelerine ait sandıklar, bunların rahatlıkla ve kolaylıkla oy kullanmalarını sağlamak amacıyla ilçe seçim kurulunca belirlenen binaların uygun yerlerine konulur (298/36-7, 74).

Sandıklar; okul (zel okullar ve özel dersaneler dâhil) avlusu veya salonların elverişli kısımları gibi geniş ve umumi yerlere konulur. Uygun yer bulunamazsa kiralanacak kahvehane, lokanta vb. yerlere de konulabilir. Açık yerlerde; saçağı, sahanlığı, sundurması bulunan yerler üstün tutulur.

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde sandığın konulacağı uygun yer, ilçe seçim kurulunca belirlenir (298/20, 74).

Kışla, karargâh, ordugâh gibi askeri bina ve tesislerle, karakollara ve parti binalarına, muhtarlık odalarına ve mabetlere sandık konulamaz (298/74).

Ceza infaz kurumlarında ilçe seçim kurulu başkanı ile birlikte sandığın konulacağı yeri sandık kurulu başkanı tespit eder, bu tespitte cezaevi yönetiminin görüşü alınır.

Ayrıca cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla oy verme yerine girilmesinin yasak olduğunu ve cezasının bulunduğunu, bu tür cihazların oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere sandık kuruluna bırakılması gerektiğini belirten levhalar [OR/97] sandık çevresinde herkesin görebileceği yerlere asılır (298/92).

Kapalı oy verme yeri

MADDE 11- Kapalı oy verme yerleri; yeterli aydınlatması ve masası olan, oy serbestliğini ve gizliliğini sağlayacak nitelikte olacaktır. Kapalı oy verme yerleri; içerisi dışarıdan görülemeyecek ve oy veren kişinin birleşik oy pusulasını inceleyip tercihini kullandıktan sonra zarfın içine koyabileceği şekil ve nitelikte olmalıdır.

Sandık kurulları, oy serbestliğini ve gizliliği sağlayacak şekilde birden fazla kapalı oy verme yeri hazırlar. Kapalı oy verme yerlerinde, köy ve mahalle seçimleri için oy pusulası olarak kullanılacak beyaz kâğıtlar bulundurulur (298/75, 76).

Kapalı oy verme yerine asılacak levha

MADDE 12- Sandık kurulu, sandıkların konulacağı yeri ve kapalı oy verme yerlerini belirledikten sonra buralara 298 sayılı Kanun'un oy verme serbestliğine ve gizliliğine ilişkin hükümlerini içeren OR/96 sayılı levhayı ve OR/97 sayılı "Uyarı Levhası"nı ve seçim çevresinin siyasi parti adayları ve var ise bağımsız adayları içeren listeyi asar [İG/11, BBB/9, BM/13, BB/14 (Örnek: 73, 74, 75)] (298/76, 92; 2972/36; 2839/27-4).

Sandık seçmen listesinin sandık çevresine asılması

MADDE 13- Her yaprağı ilçe seçim kurulu başkanı

tarafından mühürlü ve sonu onaylı sandık seçmen listesi, sandık çevresinde, seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilecekleri uygun bir yere asılır [OR/7].

Ceza infaz kurumlarında bu listeler cezaevi idaresinin görüşü alınmak suretiyle elverişli alana asılır.

Sandık yerinin duyurulması

MADDE 14- Sandık kurulu, sandığın konulacağı yeri göze çarpacak surette gösterir işaretleri koyar veya alışılmış araçlar ile duyurur.

Sandıkların bulunduğu yere giden sokakların başına, o yeri gösteren yazılar ve işaretler (örneğin; “1010 NO.LU SANDIĞA GİDER” yazısı ve ok işareti) konulur.

İlçe seçim kurulu başkanı; gerek gördüğünde, seçmenlerin sandık yerlerini kolayca bulabilmeleri için ve sorulduğunda gerekli bilgiler verilmek üzere, her bir sandığa komşu ve numaraca yakın olan sandıkların buldukları yerleri gösteren birer yazıyı, sandık kurulu başkanlarına verir. Gerektiğinde, sandık kurulu başkanlarından bazılarını, belli bir mahalle veya birkaç mahallede oturanların oy verecekleri sandıkların yerlerini gösteren çizelgeleri herkesin görebileceği yerlere asmakla da görevlendirebilir.

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler dolayısıyla genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde sandık yerleri her türlü yayın araçlarından yararlanılarak vatandaşlara duyurulur.

Sandık çevresi

MADDE 15- Sandık çevresi, oy sandığının konulduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir (298/81).

Sandık çevresinde düzenin sağlanması ve yasaklar

MADDE 16- Sandık çevresinde, sandık kurulu başkan ve üyeleri, adaylar, milletvekilleri, o sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler ve o sandıkta görevli müşahitler ile bina sorumluları ve çağrı veya ihbar üzerine gelen görevli kolluk güçlerinden başka kimse bulunamaz. Şu kadar ki, siyasi partilerin seçim kurullarına bildirdikleri itiraza yetkili kişiler ile temsilciler, seçim kurullarınca önceden kendilerine verilen belge ile sandık çevresinde bulunabilirler. Medya mensuplarının sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla görüntü ve bilgi elde etmeleri serbesttir (298/82-2).

Sandık çevresinde seçmenin oyunu tam bir serbestlikle ve gizli şekilde kullanmasına veya sandık kurulunun görevini yapmasına engel olmaya kalkışanlar ile oy verme, oyların sayım ve dökümü veya tutanaklara geçirilmesi gibi tüm sandık başı iş ve işlemlerinin düzenini bozmaya kalkışanları, başkan uyarır. Bu uyarının gereğini yerine getirmeyen kimse, kolluk gücü çağrılarak sandık çevresinden uzaklaştırılır (298/82-3).

Sandık kurulu başkanının bu maddede belirtilen görevini yapmaması halinde, sandık kurulu karar alarak ilgili hakkında yukarıda belirtilen yetkiyi kullanır ve durumu derhal ilçe seçim kurulu başkanına bildirir (298/82-4).

Sandık çevresinde cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkanı veya üyelerinden biri tarafından yapılan çağrı ya da seçmenlerin ihbarı üzerine gelen kolluk güçlerince derhal sandık çevresinden uzaklaştırılır ve gerekli yasal işlem yapılır. Seçmenlerce ihbar, o yer kolluk güçlerine şahsen yapılır (298/82-5).

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde, yukarıda sayılan tedbirlere uymayanlar, cezaevi idaresinin görüşü alındıktan sonra, güvenliği zayıflatmayacak şekilde uygulama yapılarak, sandık çevresinden dışarı çıkarılır (298/82-6).

Bu madde uyarınca çağrılacak kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorundadır. Bu madde uyarınca sandık çevresine gelen kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorunda olup, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılır (298/82-7).

Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri hariç, özel güvenlik görevlileri ve belediye zabıtalı gibi görevliler de dâhil olmak üzere resmî üniforma ve silah taşıyan kişiler, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müstemilatına giremezler (298/82-8).

Sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müstemilatında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler ya da propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz. Bu fıkra hükümlerine uymayan kişiler kolluk güçleri tarafından uzaklaştırılır (298/82-9).

Sandık kurulunun görev yaptığı yerde cep telefonu ile görüşme yapmak yasaktır. Ancak sandık kurulu başkan ve üyelerinin, görevleri gereği yapacağı görüşmeler bu hükmün dışındadır. Bu hükme aykırı davranan kimseler kurul başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen görüşmesini sürdüren kimse, derhâl oradan çıkarılır (298/82-10).

Sandık çevresinde bir suç işlenmesi halinde, sandık kurulu, durumu tutanağa geçirir ve ilgili hakkında işlem

yapılmak üzere kolluk güçlerini çağırır (298/82-11).

İlçe seçim kurulu başkanı, sandık çevresinde, sandık başı iş ve işlemlerinin düzen içinde yürütülmesini ve sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında güvenliği ve 298 sayılı Kanun'da öngörülen yasaklara uyulmasını sağlayacak tedbirleri alır; seçmenin ve bu yerlerde bulunma hakkına sahip diğer kişilerin buralara serbestçe girmesini engelleyen veya güçleştiren her türlü hareketi önler. Bu kapsamda, ilçe seçim kurulu başkanınca verilen talimatlara sandık kurulları, mülki ve idari makamlar uymak zorundadır (298/82-12).

Sandık çevresi dışındaki inzibat tedbirleri

MADDE 17- Sandık çevresi dışında, zabıtaya emir verme yetkisine sahip makamlarla, zabıta amir ve memurları tarafından alınacak tedbirler, seçmenin sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına serbestçe girmesini engelleyici veya güçleştirici mahiyette olamaz (298/85).

Sandık ve torba sayısı

MADDE 18- Tüm seçim türleri için her sandık kuruluna bir sandık ve bir torba verilir. Birleştirme yapılan yerlerde muhtarlık ve ihtiyar meclisi/heyeti seçimi için birleştirme yapılan muhtarlık sayısı kadar ilave sandık ve torba verilir.

Oy zarfları ve levhalar

MADDE 19- Belediye seçimleri, il genel meclisi üyelikleri seçimi, mahalle ve köy seçimlerinde **MAVİ** renkli oy zarfı kullanılacaktır.

Seçmen; oyunu belediye, il genel meclisi, köy ve mahalle seçimleri için tek sandıkta kullanacaktır.

Bu amaçla;

Büyükşehirlerde oy kullanılacak sandığın önüne (BBB/12),

Büyükşehir olmayan yerlerde oy kullanılacak sandığın önüne BB-BM/17 (Örnek:78), Köylerde oy kullanılacak sandığın önüne KM/12 (Örnek:77),

sayılı levhalar yapıştırılır.

Sandık kurulunca yapılacak işlemler ve alınacak tedbirler

MADDE 20- Kanun gereği sandık kurulunca alınması gereken tedbirler ve yapılması gereken işlemler üzerinde anlaşma olmadığı takdirde, kurulu oluşturan üyelerin yarısından bir fazlasının görüşüne göre karar alınır veya işlem yapılır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı tarafın görüşü üstün tutulur.

Sandık kurulu tarafından verilen kararlar veya yapılan işlemler varsa matbu tutanağa, yoksa olayın mahiyetine göre tutanak defterinin boş sayfalarına sırayla yazılarak başkan ve üyeler tarafından imzalanır.

Kanuna göre başkan tarafından yapılması gereken işler ve özel olarak sandık başında yapılacak işler (açıklamalar ve uyarılar) üyeler tarafından da yapılabilir.

Oy verme yetkisi

MADDE 21- Onaylı sandık seçmen listesinde yazılı her seçmen, oy verme yetkisine sahiptir.

298 sayılı Kanun'da sayılan istisnalar dışında, sandık seçmen listesinde kaydı olmayanların oy kullanmalarına izin verilmez. Ancak kesinleşen muhtarlık bölgesi askı listelerinde adı yazılı olduğu veya bu listelere yazılması için askı süresi içinde başvurduğu ve listeye kaydedilmesine karar verildiği halde, çoğaltılarak sandık

kurullarına verilen sandık seçmen listelerinde ismi yer almayan seçmenlerin, muhtarlık bölgesi askı listelerinin kesinleşmesine bakılmaksızın, ilçe seçim kurulundaki liste ile oy verecekleri sandık seçmen listesine ilave edilmelerine, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından karar verilir ve seçmene bu yolda verilecek bir yazı ile sandık kuruluna başvurması ve listeye dâhil edilmek suretiyle seçmenin oy kullanması sağlanır (298/86-2).

Her seçmen, 298 sayılı Kanun'da sayılan istisnalar dışında, hangi sandık seçmen listesinde kayıtlı ise ancak o sandıkta oy kullanabilir.

Bir seçmen, aynı seçim türü için birden fazla oy kullanamaz.

Bir seçmen, hangi seçim çevresinin seçmeni ise ancak o seçim çevresinde yapılan seçimler için oy kullanabilir.

Oy verme gününe kadar, haklarında seçme yeterliliğini kaybettiğine dair yetkili mercilerden resmî belge gelmiş bulunan seçmenler ile tutuklu sandık seçmen listesine kaydedilmiş olup da tahliye edilen veya taksirli suçlar dışında bir suçtan hüküm giyerek cezası kesinleşenlerin durumlarını gösteren resmî belge gelmiş bulunanlara, seçmen listesinde kayıtlı olsalar bile oy kullandırılmaz ve bu husus sandık kurulunca tutanağa geçirilir (298/86).

Oy verme düzeni

MADDE 22- Sandık başında seçmene, vereceği oy hakkında hiçbir kimse müdahale, telkin veya tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalamaz (298/88).

Oyunu kullandıktan sonra sandık başından ayrılmayan seçmene başkan, uzaklaşmasını hatırlatır. Seçmen yine orada kalırsa başkan, onu kolluk aracılığı ile uzaklaştırır.

Oy verme süresi

MADDE 23- Oy verme günü, saat 08.00'den 17.00'ye kadar geçecek zaman, oy verme süresidir.

Ancak Yüksek Seçim Kurulunun 19/12/2023 tarihli ve 2023/1559 sayılı Kararı uyarınca; Adıyaman, Ağrı, Artvin, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Kars, Malatya, Kahramanmaraş, Mardin, Muş, Ordu, Rize, Siirt, Sivas, Trabzon, Tunceli, Şanlıurfa, Van, Bayburt, Batman, Şırnak, Ardahan, Iğdır ve Kilis illerinde ve bu illerde bulunan ceza infaz kurumlarında da oy vermenin başlangıç ve bitiş saatleri 07.00-16.00 olarak uygulanır.

Oy vermenin bitiş saati geldiği halde sandık başında oylarını vermek üzere bekleyen seçmenler varsa, sandık kurulu başkanı bunları saydıktan ve kimliklerini aldıktan sonra sıra ile oylarını kullanmalarına izin verir. Yüksek Seçim Kurulunun belirlediği bitiş saatinden sonra gelen seçmen oy kullanamaz (298/89, 96).

Oy verme gününde sandık kurulunun toplanma zamanı ve hemen yapacağı işler

MADDE 24- Sandık kurulu oy verme günü olan 31 Mart 2024 Pazar günü oy verme saatinden en az bir saat önce sandık başında toplanarak bu Genelge'nin 8'inci maddesinde gösterilen şekilde and içer. Başkan, kontrol ederek teslim almış olduğu keseyi açarak içerisinde bulunan sandık kurulu mührünü ve ayrıca "TERCİH" veya "EVET" mührünü masanın üzerine koyar. Bundan sonra seçim sandığının boş olduğunu orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit ederek sandığın kapağını kapatır ve kapağı mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık kurulu mührü ile mühürler.

Sandık kurulu; and içme, sandığı yerleştirme, kapalı

oy verme yerini düzenleme işini bitirdikten sonra hazır bulunanlar önünde ilçe seçim kurulu başkanlığından teslim alınan ve filigranlı kâğıttan üretilmiş, üzeri numaralanıp mühürlenerek paketlenmiş birleşik oy pusulası paketini açıp, tümünü sayar; birleşik oy pusulalarının her birinin arkasını sandık kurulu mührü ile mühürler ve birleşik oy pusulalarının sayısı ile her birinin arkasının sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.

Sandık kurulu ilçe seçim kurulundan teslim alınan filigranlı kâğıttan üretilmiş ve ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi ve ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünü taşıyan **MAVİ** renkte bastırılmış olan oy zarflarını sayar, her zarfın üzerine sandık kurulu mührünü basar ve zarfların sayısı ile her birinin ön yüzünün sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.

Birleşik oy pusulaları ve zarflar masanın üzerine düzenli bir şekilde konulur. Sandık kurulu, sandık numarasını gösteren levhayı sandığın önüne yapıştırır.

Sandık kurulu, yaptığı tüm bu işlemleri bu Genelge gereğince tutanak defterine geçirip imzalar (298/77).

Oy vermede sıra

MADDE 25- Oy verme günü sandık başına gelen seçmenler, sandık kurulu önüne kurul başkanı tarafından sıra ile birer birer alınırlar.

Gebeler, hastalar ve engelliler sıra ile bekletilmeden oylarını verirler. Yaşlıların da bekletilmeden oy kullanmalarına izin verilebilir (298/90).

Bu seçmenlere yardım eden seçmenin de öncelikle oy kullanmasına izin verilebilir.

Görevlendirilen güvenlik güçlerinin de bekletilmeden oy kullanmalarına izin verilebilir.

Engelli seçmenlerin oy kullanması

MADDE 26- Sandık kurulu başkanı tarafından görme engelli seçmenlere oy pusulalarına uygun olarak hazırlanan şablon ile oylarını kullanabilecekleri hatırlatılır, talep etmeleri halinde oy pusulası sandık kurulu başkanı, akrabalarından biri, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımıyla şablona yerleştirilmek suretiyle oylarını kullanabilirler (298/14-3, 93/2).

Görme engelliler, felçliler, elleri eksik olanlar veya bu gibi bedeni engelleri açıkça belli olanlar, herhangi bir rapor/belge ibrazı istenmeksizin, o seçim çevresi seçmeni olan ve o sırada sandık çevresinde bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez (298/93-2).

Sandık kurulu başkan veya üyeleri, engelli seçmenlere yardım etmek amacıyla oy verme kabinine giremez, oy kullanma sırasında yardım edemez.

Tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlülerin oy kullanması

MADDE 27- Tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlüler yeterli güvenlik tedbirleri alındıktan sonra, ceza infaz kurumları idaresinin belirleyeceği bir düzen içinde oy kullanacakları sandık bölgesine getirilir. Tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlülerin serbest olarak ve gizlilik içinde oylarını kullanmaları sandık kurulu tarafından sağlanır.

Okuma - yazma bilmeyen seçmenlerin oy kullanmaları

MADDE 28- Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere, oylarını kullanmaları konusunda başkaları tarafından sandık çevresinde yardım edilemez. Okuma - yazma bilmeyen seçmen, sorduğu ve istediği takdirde sandık kurulu başkanı, birleşik oy pusulaları üzerinde bulunan işaretlerden hangisinin hangi siyasi parti veya bağımsız adaya ait olduğunu ve tercih ettiği siyasi parti veya bağımsız adaya, diğer bölüme taşırmamak suretiyle “TERCİH” veya “EVET” mührünü basması ve birleşik oy pusulaları ile birlikte muhtarlık - ihtiyar heyeti/meclisi için hazırlanmış olan beyaz kâğıdı veya beyaz kâğıda basılan, teksir edilen, herhangi bir araçla veya elle çoğaltılan oy pusulasını mühür basmadan katlayıp zarfa koyarak ağzını yapıştırması gerektiğini anlatır.

Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere oy verme sırasında yardım etmek amacıyla oy verme yerine kendisinden başka kimse giremez ve oy kullanma sırasında yardım edemez.

Seçmenin kimliğinin tespiti

MADDE 29- Sandık başına gelen seçmen; Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan; Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı, geçici kimlik belgesi, nüfus cüzdanı, resmî dairelerce verilen soğuk damgalı kimlik kartı, pasaport, evlenme cüzdanı, askerlik belgesi, sürücü belgesi, hâkim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartı, avukat, noter ve askerî kimlik kartı gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli, resmî nitelikteki belgelerden birini başkana verir ve seçmen sıra numarasını söyler. Bu belgelerden birini vermeyen seçmen oy kullanamaz (298/87, 91).

Belediyeler ile köy veya mahalle muhtarlarınca düzenlenip onaylanan kimlik belgeleri seçmenin kimliğinin tespitinde geçerli değildir (298/87).

Üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası olmayan resimli ve resmî bir kimlik belgesi ibraz eden seçmenin oy kullanabilmesi için, bu belgelerin yanında ayrıca seçmen bilgi kâğıdını veya nüfus müdürlüklerince verilmiş nüfus kayıt örneğini ibraz etmesi şarttır.

Ceza infaz kurumlarında ve tutukevlerinde tutuklu ya da taksirli suçlardan hükümlü bulunan seçmenlerden yukarıda sayılan kimlik belgeleri bulunmayanlar için, cezaevi idaresince verilmiş belge, kimlik belgesi yerine geçer (298/87).

Aynı zarfa konulacak oy pusulaları

MADDE 30- Mahalli İdareler Genel Seçimlerinde seçmenler;

- a) İl genel meclisi üyeliklerine ilişkin **TURUNCU** renkli birleşik oy pusulasını;
- b) Belediye başkanlığına ilişkin **MAVİ** renkli birleşik oy pusulası ile belediye meclisi üyeliğine ilişkin **SARI** renkli birleşik oy pusulalarını;

Büyükşehirlerde (Adana, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Ordu, Sakarya, Samsun, Şanlıurfa, Tekirdağ, Trabzon ve Van), büyükşehir belediye başkanlığına ilişkin **BEYAZ** renkli birleşik oy pusulasını,

- c) Köy seçimlerinde köy muhtarı ile ihtiyar meclisi üyelerinin birlikte yazılı olduğu oy pusulasını,

ç) Mahalle seçimlerinde mahalle muhtarı ile ihtiyar heyeti üyelerinin birlikte yazılı olduğu oy pusulasını, aynı zarfa koyarak oylarını kullanırlar.

Oy verme

MADDE 31- A) Oy vermeden önceki işler

Sandık kurulu önüne alınan seçmen, oyunu kullanmadan önce kimlik belgesini ve varsa seçmen bilgi kâğıdını başkana verir ve kimliğini ispat eder.

Sandık kurulu başkanı, oy verme işlemini izlemek üzere kurul üyeleri arasında iş bölümü yaparak ayrı ayrı görevlendirir. Üyelerden biri, seçmenin oy verme işlemini takip ederek karışıklığa meydan verilmemesini ve seçmenin oyunu sandığa atmasını ve kendilerinin önünde bulunan oy pusulaları ile oy zarflarının kaybolmamasını sağlar. Diğer bir üye ise sandık seçmen listesinin imza bölümünü takip ederek sandık önüne alınan seçmenin sandık seçmen listesinden adını bulur.

B) Oy verme işlemi

Görevli üye tarafından seçmenin adı sandık seçmen listesinde bulunduktan sonra seçmene oy kullandırılır.

Başkan, kanuna uygun biçimde hazırlanmış ve mühürlenmiş oy zarfı ile birleşik oy pusulalarını, hiçbir tarafında herhangi bir işaret bulunmadığını ve arkalarının sandık kurulu mührü ile mühürlü olduğunu, kurul üyelerine, müşahitlere ve seçmene gösterdikten sonra "TERCİH" veya "EVET" mührünü seçmene vererek kapalı oy verme yerini gösterir.

Başkan tarafından seçmene kapalı oy verme yerine girmeden önce:

- 1) Birleşik oy pusulalarında tercih ettiği siyasi parti veya bağımsız aday için ayrılan bölümden dışarı taşırmamak suretiyle “TERCİH” veya “EVET” mührünü basması, “TERCİH” veya “EVET” mührü dışında herhangi bir yerine imza atmaması veya işaret koymaması, aksi halde oyunun geçersiz sayılacağı, birleşik oy pusulaları ile birlikte muhtarlık - ihtiyar heyeti/meclisi isimlerinin seçmen tarafından beyaz kağıda yazılmış veya beyaz kağıda basılan, teksir edilen, herhangi bir araçla veya elle çoğaltılan oy pusulasını mühür basmadan düzgün bir şekilde katlayıp aynı zarfa koyması ve yapıştırması gerektiği,
- 2) Seçmenin; cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla kapalı oy verme yerine girmesinin yasak olduğu ve cezasının bulunduğu, bu tür cihazlar varsa oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere bırakılması gerektiği (298/92),
- 3) Zarfa, birleşik oy pusulaları ile muhtarlık - ihtiyar heyeti/meclisi oy pusulası dışında başka hiçbir şey koymaması, aksi halde kullandığı oyun geçersiz sayılacağı,
- 4) Seçimlerde;
 - a) Büyükşehir belediyesi olan yerlerde; büyükşehir belediye başkanlığı, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ile muhtarlık seçimlerine ilişkin birleşik oy pusulalarını birlikte aynı zarfa koyacağı,
 - b) Büyükşehir belediyesi olmayan yerlerde;
 - İlçe merkezi ve beldelerde, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, il genel meclis üyeliği ve muhtarlık seçimlerine,

- Köylerde il genel meclis üyeliği ve muhtarlık seçimlerine,

ilişkin birleşik oy pusulalarını birlikte aynı zarfa koyacağı,

- 5) Mahalle ve köy seçimlerinde; kapalı oy verme yerinde bulunan beyaz kâğıdın seçmen tarafından oy pusulası olarak doldurulabileceği gibi beyaz kâğıda basılan, teksir edilen, herhangi bir araçla veya elle çoğaltılan oy pusulalarının da kullanılabileceği,
- 6) Seçmene birleşik oy pusulası verildikten sonra hata veya başka bir neden ileri sürülerek yeni bir birleşik oy pusulasının verilemeyeceği,

hususları açıklanır.

Seçmen, sandık kurulu başkanının açıkladığı şekilde hareket ettikten sonra kapalı oy verme yerinden çıkıp, zarfı sandığa bizzat atar. Kurul başkanı oyunu kullanan seçmene kimlik kartını verirken seçmen listesindeki adı karşısına imza cetveli kullanarak imzasını attırır. Seçmen, imza atmasını bilmiyor veya herhangi bir engeli nedeniyle imza atacak durumda bulunmuyorsa, sol elinin başparmağını basar. Sol elinin başparmağı olmayanların hangi parmağını bastığı listenin imza bölümüne ayrıca yazılır. Hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adı karşısına yazılıp başkan tarafından imzalanır (298/93).

Sandık kurulu başkanı, oyunu kullanmış, mührünü teslim etmiş ve sandık seçmen listesini imzalamış seçmenlerin, seçmen bilgi kâğıdının arka yüzünü imzalayıp mühürledikten sonra kimliği ile birlikte kendisine iade eder. Sandık kurulu başkanları, bu işlemlerin düzenli bir biçimde yapılıp yapılmadığını denetler.

Zarf ve birleşik oy pusulasını alan seçmenin oyunu kullanmadan önce danışmak veya görüşmek amacı ile

başka bir yere gitmesine veya sandık çevresinden başka bir kimse ile görüşmesine izin verilmez.

Kapalı oy verme yerine girmeyen veya birleşik oy pusulası ile oy zarfını aldığı halde oy kullanmayan seçmenden birleşik oy pusulası, zarf ve mühür geri alınır.

Seçmen, kapalı oy verme yerinden dışarı çıkmadıkça, hiç kimse oraya giremez. Ancak oy pusulalarını hazırlamak için, kapalı oy verme yerinde, normal süreden fazla kalan seçmen, kurul başkanı tarafından makul bir süre verilerek uyarılır. Bu uyarıya rağmen kapalı oy verme yerinden çıkmayan seçmen, oradan çıkarılır (298/78, 88, 91, 92, 93, 101; 2972/19).

Sandık seçmen listesine kayıtlı olmayan seçmenlerin oy kullanması

MADDE 32- İlçe seçim kurulu başkanı, seçimin yapıldığı çevrede oy verme hakkına sahip olduğu halde, (seçimin yapıldığı seçim çevresindeki seçmen listesinde kayıtlı olması koşuluyla) görev yaptığı sandığa ait seçmen listesinde kayıtlı bulunmayan (298/3, 94);

- a) Sandık kurulu başkan ve üyeleri ile bina sorumlularının,
- b) Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçlerinin,
- c) İlçe seçim kurulu tarafından sandık kurulu üyelerini görev yerine ulaştırmak için görevlendirilmiş kişilerin,

her birine seçmen olduğunu ve hangi seçimde oy kullanabileceğini gösteren ve sandık seçmen listesindeki bilgileri kapsayan bir belge verir [OR/25, OR/26 (Örnek: 142)]. Ayrıca, bu seçmenlerin esas kayıtlı olduğu sandık seçmen listesine meşruhat verilmek üzere kayıtlı

bulunduğu sandık kurulu başkanlığına durumu yazı ile bildirir.

İl genel meclisi üyeliği seçimi için her ilçe, belediye başkanlığı ve belediye meclisi üyeliği seçimi için her belde bir seçim çevresi olduğu gibi, mahalle muhtarlıkları ile ihtiyar heyetleri seçimi için de her muhtarlık bir seçim çevresidir.

Bu nedenle;

1) Büyükşehir belediye başkanlığı seçimi yapılan yerlerde;

- a) Kendi seçim çevresinde ve kayıtlı olduğu muhtarlık bölgesinde görev alan kişi, tüm seçim türleri için oyunu kullanır.
- b) Kendi seçim çevresinde ancak kayıtlı olduğu muhtarlık bölgesi dışında görev alan kişi, belediye seçimleri için oy kullanır. Mahalle seçimi için oy kullanamaz.
- c) Büyükşehir belediye sınırları içinde ancak kayıtlı olduğu ilçe dışında görev alan kişi, yalnız büyükşehir belediye başkanlığı seçimi için oy kullanır.
- ç) Sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu il dışında başka bir ilde görevlendirilenler hiçbir seçim türünde oy kullanamazlar.

2) Büyükşehir belediye başkanlığı seçimi yapılmayan yerlerde;

- a) Kendi seçim çevresinde ve kayıtlı olduğu muhtarlık bölgesinde görev alan kişi, tüm seçim türleri için oyunu kullanır.
- b) Aynı belde hudutları içinde ancak sandık seçmen

listesine kayıtlı olduğu mahallenin dışında görev alan kişi, il genel meclisi üyeliği ve belediye seçimleri için oy kullanır. Mahalle seçimi için oy kullanamaz.

- c) Aynı ilçenin sınırları içinde ancak belediye hudutları dışında, köyde veya beldede görev alan kişi, yalnız il genel meclisi üyeliği seçimi için oyunu kullanır.
- ç) Sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu köyün bağlı olduğu ilçede veya bu ilçeye bağlı belde veya başka bir köyde görev alan kişi, yalnız il genel meclisi üyeliği seçimi için oy kullanır.
- d) Sandık seçmen listesine kayıtlı olduğu ilçe dışında başka bir ilçede veya başka bir ilde görevlendirilenler hiçbir seçim türünde oy kullanamazlar.

3) 298 sayılı Kanun'un 94'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan; "Milletvekilleri ile milletvekili adayları seçmen bilgi kâğıdını göstermek suretiyle kayıtlı oldukları seçim çevresi dışında da oylarını kullanabilirler.» hükmü, mahalli idareler genel seçimlerinde uygulanmaz. Dolayısıyla, milletvekilleri kayıtlı oldukları sandık seçmen listesi dışında oy kullanamazlar.

Sandık kurulu, bu madde kapsamında oy kullanan kimselerin ilgili belgelerini, oy verme işleminden önce alır. Bu belgeler, diğer seçim evrakı ile birlikte ilçe seçim kuruluna teslim edilir.

Bu madde uyarınca oy kullanan seçmenlerin ad ve soyadları ile kimlik bilgileri, oy kullandıkları sandık seçmen listesinin sonuna yazılarak karşısına imzaları alınır (298/94).

Yukarıda sayılan seçmenlerin sayısı, o sandık seçmen listesine dâhil edilmez, oy kullanan seçmenlerin toplamına dâhil edilir.

Sayım ve döküm başlamadan önce yapılacak işler

MADDE 33- Oy verme bitince, kurul başkanı bunu yüksek sesle ilan eder ve oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Oy sandıkları saat 17.00'den önce açılmaz (298/96).

Ancak Yüksek Seçim Kurulunun 19/12/2023 tarihli ve 2023/1559 Kararı uyarınca; Adıyaman, Ağrı, Artvin, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Kars, Malatya, Kahramanmaraş, Mardin, Muş, Ordu, Rize, Siirt, Sivas, Trabzon, Tunceli, Şanlıurfa, Van, Bayburt, Batman, Şırnak, Ardahan, Iğdır ve Kilis illerinde ve bu illerde bulunan ceza infaz kurumlarında oy sandıkları saat 16.00'dan önce açılmaz.

Sandık seçmen listesindeki bütün seçmenler oylarını kullanmış olsalar dâhi oy vermenin bitim saatinden önce sandıklar kesinlikle açılmaz (298/96).

Seyyar sandık kurulu ile ilişkilendirilen sandıklarda sayım ve döküm başlamadan önce yapılacak işler

MADDE 34- Seyyar sandık kurulu ile ilişkilendirilen sandık kurulu, seyyar sandık kurulu gelmeden ve uygunluk teslim tutanağı ile seyyar sandık kuruluna ait zarflar teslim alınmadan kendi sandığını açamaz.

Bu sandık kurulları, oy sayımına geçmeden önce Seyyar Sandık Kurullarının Oluşumu ile Görev ve Yetkilerine Dair 138/II sayılı Genelge hükümlerini dikkate alarak işlem yaparlar.

Sayım ve dökümün açık olması ve sayım düzeni

MADDE 35- Sayım ve döküm açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler.

Kurul; çalışmalarını düzenli yürütülmesi bakımından, sayım ve döküm masası etrafında boş kalması gereken kısmı bir karar ile belirtir ve bu kısım etrafında orada bulunanların bu işlemleri izlemelerine engel olmayacak (ip germek gibi) tedbirleri alabilir (298/95).

Sayım ve döküm sırasında sandığın bulunduğu odanın kapısı açık tutulur.

Masa üzerindeki eşyaların kaldırılması, oy verenlerin sayısının denetlenmesi ve tutanağa geçirilerek ilanı

MADDE 36- Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır. Oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Bundan sonra sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin toplamı ile adları hizasındaki imza veya parmak izleri sayılarak oy vermiş olanların toplamı tespit edilerek;

- a) Köy ve mahalle seçimlerinde KM/2 (Örnek:51),
- b) İl genel meclisi seçimlerinde İG/2 (Örnek:53),
- c) Belediye başkanlığı seçimlerinde BB/2 (Örnek:54),
- ç) Büyükşehir belediyesi seçimlerinde BBB/2 (Örnek:54/1),
- d) Belediye meclis üyeliği seçimlerinde BM/2 (Örnek:54/2),

sayılı tutanaklara geçirilir ve sonuçları yüksek sesle ilan edilir (298/96).

SEÇSİS'ten yalnızca A4 formatında beyaz kâğıda çıktısı alınan yukarıda sayıları belirtilen sandık sonuç tutanakları kullanılır. Fotokopi ile çoğaltılmış tutanaklar kullanılamaz.

Kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarflar

MADDE 37- Oy zarflarından veya birleşik oy pusulalarından kullanılmayanlar sayılır; oylarını veren seçmen sayısına eklenerek kurula teslim edilmiş bulunan birleşik oy pusulası veya zarf miktarı toplamına uygun olup olmadığı tespit edilir. Kullanılmayan birleşik oy pusulaları veya zarflar ayrı ayrı paket haline getirilerek mühürlenir, üzerlerine sayıları yazılır.

Kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarf sayısı; köy ve mahalle seçimlerinde KM/2 (Örnek: 51), il genel meclisi seçimlerinde İG/2 (Örnek:53), belediye başkanlığı seçimlerinde BB/2 (Örnek:54), büyükşehir belediyesi seçimlerinde BBB/2 (Örnek:54/1), belediye meclis üyeliği seçimlerinde BM/2 (Örnek:54/2) sayılı tutanağa yazılır.

Sandık kurulu başkanı, "EVET" veya "TERCİH" mühürlerini bir zarfa koyarak bu zarfın ağzını kapatır ve mühürler, kullanılmamış ve paketlenmiş olan birleşik oy pusulaları ve zarflarla birlikte, "EVET" veya "TERCİH" mühürleri konulmuş olan bu zarfı ilçe seçim veya görevli geçici ilçe seçim kuruluna teslim edilecek torbaya koyar ve torbanın bu kısmını sicimle bağlar.

Bu işlemler bitirildikten sonra sandıktan çıkacak birleşik oy pusulalarının konmasına yarayan torbanın boş olduğu tespit ve ilan olunur. Bütün bu işlemler tutanağa geçirilir (298/97).

Sandığın açılması, zarfların sayılması, geçerli ve geçersiz zarfların ayrılması

MADDE 38- Sandık, yukarıdaki maddelerde belirtilen iş ve işlemler tamamlandıktan sonra, oy verme yerinde hazır bulunanların gözü önünde, sandık kurulu başkanı tarafından açılır.

Sandıktan çıkan zarflar, sandık kurulu başkanı tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. İki sayım arasında fark olursa, üçüncü sayım yapılarak sonucuna göre işlem yapılır ve o seçimde kullanılan toplam zarf sayısı tespit edilir. Tespit edilen zarf sayısı, o seçime ait özel tutanağın [(KM/2), (İG/2), (BB/2), (BBB/2), (BM/2), (Örnek: 51, 53, 54, 54/1, 54/2)] ilgili yerine işlenir.

Bütün zarflar sayıldıktan sonra, geçerli olup olmaması yönünden aşağıdaki şekilde kontrol edilir.

- a) Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
- b) "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranı olmayan kâğıttan imal edilmiş olan,
- c) Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan,
- ç) Üzerinde ilçe seçim kurulu mührü bulunmayan,
- d) Üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan,
- e) Tamamı yırtılmış olan,
- f) Üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan,

zarflar geçersiz sayılır (298/78-2, 298/98).

Ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu

filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır (298/98-4).

İtiraza uğrayan zarflar ile itiraza uğramadan geçersiz sayılan zarflar, başkan tarafından bir kenara ayrılır. Sandık kurulu, bütün zarflar kontrol edildikten sonra, itiraza uğrayan zarfları inceleyerek, geçerli veya geçersiz sayılması yönünde kararını verir. Bundan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz oy zarflarının toplam sayısı ayrı ayrı o seçime ait özel tutanağın ilgili yerine işlenir.

Geçersiz zarflar paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz.

Bu işlemler yapıldıktan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı ile oy kullanan seçmen sayısı karşılaştırılır.

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise başkaca bir işlem yapılmaz.

Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise eşitliği sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısının düşülmesi halinde de eşitlik sağlanamıyorsa, sandık kurulu başkanı geçerli zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişigüzel çeker ve bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. İmha edilen zarf sayısı ilgili tutanağa [(KM/2), (İG/2), (BB/2), (BBB/2), (BM/2), (Örnek: 51, 53, 54, 54/1, 54/2)] yazılır.

Yukarıda belirtilen işlemler bittikten sonra, geçerli oy zarfları sandığın içine tekrar konularak sayıma geçilir.

Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek,

sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Sandıklar, bütün seçimlere ait sayım ve döküm işlemleri bitinceye kadar oy verme yerinden çıkarılamaz (298/98).

Sayım ve döküm işlerine başlanması

MADDE 39- Oyların sayım ve dökümüne derhal başlanır, açık ve aralıksız yapılır.

Yapılacak şikâyet ve itirazlar, işi durdurmaz.

Sandık kurulu başkanı, sayım ve döküm işine başlamadan önce, sayım ve döküm cetvellerinin boş ve yazısız olduğunu hazır bulunanlara gösterir.

Başkanın sayım ve döküm sırasında kurul üyeleri arasında iş bölümü yapması

MADDE 40- Sandık kurulu başkanı, oy sayım ve dökümünün düzenini sağlamak bakımından;

- a) Bir üyeyi sandıktaki zarfları kendisine vermek,
- b) İki üyeyi okunan oy pusulalarını sayım ve döküm cetvellerine işlemek,
- c) Bir üyeyi okunan ve dökümü yapılan oy pusulalarını ve açılan zarfları masa üzerine düzenli biçimde yerleştirmek ve korumak,

üzere görevlendirir.

Zarfların açılması ve oyların sayım ve dökümü

MADDE 41- Mahalli İdareler Genel Seçimlerinde;

- a) Büyükşehirlerde, sırasıyla büyükşehir belediye başkanlığı, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ve muhtarlık,

b) Diğer illerde, sırasıyla belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık, seçimlerine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.

Aynı zarf içinde birden fazla oy pusulası bulunacağından, zarf içinden eksik oy pusulası çıkmış ise eksik çıkan oyların hangi seçim türüne ait olduğu ve sayısı ile içinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı toplamı, zarfların açılması bittikten sonra tespit edilip sandık sonuç tutanağına işlenir.

Zarfin içinden aynı seçim türüne ait birden fazla oy pusulası çıkmış olması halinde, sadece bu seçim türüne ait oy pusulaları hesaba katılmaz, diğerleri hesaba katılır.

Zarfta kullanılması gereken oy pusulalarından biri veya birkaçı eksik çıksa bile, zarftan çıkan diğer oy pusulaları hesaba katılır.

Geçerli olmayan oy pusulaları

MADDE 42-

- a) Sandık kurulunca verilen ve o seçim için düzenlenmiş biçim ve renkte olmayan,
- b) Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunmayan,
- c) Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan,
- ç) Hiçbir yerine "TERCİH" veya "EVET" mührü basılmamış olan,
- d) Birden fazla siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılan alanlara "TERCİH" veya "EVET" mührü basılmış olan,
- e) Birden fazla siyasi partiye veya bağımsız adaya

ayrılan alana taşmış “TERCİH” veya “EVET” mührü bulunan,

- f) Sandığın ait olduğu seçim çevresinden başka bir seçim çevresi için düzenlenmiş olan.
- g) Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,
- ğ) Üzerine “TERCİH” veya “EVET” mührü dışında veya “TERCİH” veya “EVET” mührü yerine herhangi bir özel işaret, herhangi bir isim, imza kaşesi, mühür veya parmak izi basılmış olan,
- h) Üzerinde siyasi partilere veya bağımsız adaylara ait bölümleri belirgin bir şekilde ve özel olarak karalanmış, çizilmiş veya işaretlenmiş olan,
- ı) Üzerinde yer alan matbu yazıların ve şekillerin dışında yazılar veya harfler veya sayılar yazılmış veya şekiller çizilmiş olan,

birleşik oy pusulaları geçerli değildir.

Ancak;

Aşağıdaki haller oy pusulalarını geçersiz kılmaz:

- a) Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması,
- b) Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazaen yırtılması,
- c) Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılamaması,
- ç) Birleşik oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle “TERCİH” veya “EVET” mührü ile oy

pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi,

- d) Bir siyasi parti veya bağımsız aday alanına basılan “TERCİH” veya “EVET” mührünün alanları ayıran çizgili bölgeye taşmış olması,
- e) Başka bir siyasi parti veya bağımsız adayın alanına taşmamak kaydıyla, siyasi parti veya bağımsız aday alanına birden çok “TERCİH” veya “EVET” mührü basılması,
- f) Yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması.

Zarftan çıkan oy pusulalarında bir seçim türüne ait olanının geçersiz olması, diğerlerinin geçersiz sayılmasını gerektirmez.

İl genel meclisi ile belediye seçimlerinde seçim sonuçlarının sayım ve döküm cetvellerine geçirilmesi

MADDE 43- Sandık kurulu başkanı tarafından görevlendirilen üye, oy zarfını sandıktan teker teker alarak başkana verir. Başkan zarfı açarak içinden çıkan oy pusulalarını okumadan önce, seçim türüne göre ters çevirerek tasnif edip masanın üstüne koyar. Bu işlem tamamlandıktan sonra başkan, 41’inci maddedeki sıraya göre oy pusulasının ön yüzünü herkesin görebileceği ve işitebileceği şekilde okur (298/100-5).

Birleşik oy pusulası üzerinde hangi partiye veya bağımsız adaya ait yere “EVET” veya “TERCİH” mührü basılmış ise, o partinin adı veya bağımsız adayın ad ve soyadı okunur.

Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldığı ve herhangi bir itiraza uğramadan geçerli sayılan her oy, okunmasını müteakiben, görevli iki üye tarafından, aynı anda sayım ve döküm cetvelinde o siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılmış bulunan sütundaki rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle ayrı ayrı işaretlenir. Bu işlemin usulüne uygun yapılıp yapılmadığı, sandık kurulu başkanı tarafından sürekli denetlenir.

Okunan geçerli oy pusulaları ve zarflar, görevli üye tarafından, masa üzerinde düzenli biçimde yerleştirilir ve muhafaza edilir.

Bütün zarfların açılıp okunması bittikten sonra; itiraz edilmeksizin geçerli sayılan ve her iki sayım ve döküm cetveline işlenen oy sayıları, her siyasi parti veya bağımsız adayın sütununda işaretlenmiş son rakamlar karşılaştırılarak, her siyasi parti veya bağımsız adayın aldığı geçerli oy sayısının iki cetvelde de aynı olup olmadığı başkan tarafından kontrol edilir. Oy sayıları aynı ise, her siyasi parti veya bağımsız adayın aldığı geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, o seçim türüne ait sandık kurulunca düzenlenecek sandık sonuç tutanaklarına rakam ve yazı ile işlenir.

Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldıkları ve kendi hanelerine işlenmiş geçerli oy sayılarını gösterir rakamların her iki görevlinin tuttuğu sayım ve döküm cetvelinde aynı olmaması halinde ikinci sayım yapılır. İkinci sayımda, geçerli tüm oy pusulaları yeniden, tek tek okunarak, boş ve yazısız ayrı iki sayım ve döküm cetveline işlenir. Bu cetvellerdeki oy sayıları aynı ise, her siyasi parti ve bağımsız adayın aldığı geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, o seçim türüne ait sandık kurulunca düzenlenecek sandık sonuç tutanaklarına rakam ve yazı ile işlenir.

İkinci sayımda kullanılan sayım ve döküm cetvelinde yer alan oy sayıları da aynı çıkmazsa, yukarıda belirtilen usule göre üçüncü sayım yapılır ve kurulun varsa siyasi partili olmayan, yoksa başkan tarafından belirlenecek üyesi tarafından tek sayım ve döküm cetveline işlenmek suretiyle sonucuna göre işlem yapılır. Birden fazla sayım yapılan hallerde, bu sayımlarda kullanılan sayım ve döküm cetvellerinin üzerine, hangi sayıma ait olduğu büyük harflerle yazılır ve tüm cetveller muhafaza edilir.

Açılan sandığa ait son oy pusulası okunduktan sonra, sandık başkanı tarafından o sandığa ait açılmayan geçerli zarf olup olmadığı kontrol edilir ve açılan zarfların sayısı ile sandıktan çıkan ve tutanağa işlenmiş olan geçerli zarf sayısı karşılaştırılır ve sonuç tutanak defterine işlenir.

Geçerli oyların sayım ve döküm cetvellerine işlenmesinden sonra, hesaba katılıp katılmaması veya geçerli sayılıp sayılmaması yönünden tereddüt edilen veya itiraza uğrayan oy pusulaları, sandık kurulunca ayrı ayrı değerlendirilerek karara bağlanır ve bu karar, tutanak defterine yazıldıktan sonra mühürlenip imzalanır.

Sandık kurulu kararı ile geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulaları, sayım ve döküm cetvelinde ait olduğu siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılmış bulunan sütuna işlenir. Bu şekilde geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulalarının toplam sayısı, o seçim türüne ait sandık sonuç tutanaklarının ilgili yerine işlenir.

Kararla geçerli sayılan oy pusulaları ayrı ayrı paket yapılarak bağlanır ve paketin üzeri mühürlenerek, sayısı yazılır ve saklanır.

Geçerli sayılmayan veya hesaba katılmayan oy pusulaları, ayrı ayrı paket yapılarak bağlanır ve paketin üzeri mühürlenerek, sayısı yazılır ve saklanır. Bu oy pusulaları

yakılamaz, yırtılamaz ve yok edilemez. Bunların sayısı, o seçim türüne ait sandık sonuç tutanaklarının ilgili yerine işlenir.

Yukarıda belirtilen işlemler tamamlandıktan sonra, sayım ve döküm cetvelinde siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldığı oyların toplam sayısı, kendi sütununun altına rakamla ve yazı ile yazılır.

Sayım ve döküm cetvelinde, siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldığı oylar, orada bulunanlara başkan tarafından yüksek sesle ilan edilir.

Bu ilandan sonra, sayım ve döküm cetvelindeki sonuçlar, ilgili seçim türüne ait sandık sonuç tutanağına okunaklı şekilde işlenir. Bu bilgilerin doğruluğı, sandık başkanı tarafından sayım ve döküm cetveli sonuçları ile karşılaştırıldıktan sonra, ilgili seçim türüne ait sandık sonuç tutanağı başkan ve üyeler tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Sandık sonuç tutanağı yukarıda belirtilen işlemler tamamlanmadan imzalanamaz.

Bütün bu işlemler, tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

SEÇSİS'ten elektronik ortamda alınan il genel meclisi, büyükşehir belediye başkanı, belediye başkanı ve belediye meclisi üyeliğı seçimlerine ilişkin sandık sonuç tutanaklarında, her sandık için farklı sandık numarası ve karekod kaydı bulunduğundan, söz konusu tutanakların bilgisayardan sadece A4 formatında beyaz kâğıda çıktısı alınır. Bu sebeple fotokopi ile çoğaltılmış tutanaklar kullanılamaz. Söz konusu tutanaklar ilçe seçim kurullarınca tarayıcıdan geçirileceğinden buruşturulmaması, katlanmaması, karekodun üzerinin

herhangi bir şekilde çizilmemesi, ıslatılmaması vb. hususlara dikkat edilmesi gerekir. Bu nedenle sandık sonuç tutanakları imzalanıp, mühürlendikten sonra ilçe seçim kuruluna teslim edilinceye kadar katlanmadan sığabileceği poşet dosya içerisinde muhafaza edilmelidir.

ÖRNEK:

Sandık kurulu başkanı, geçerli olan veya hesaba katılacağına tereddüt edilmeyen her birleşik oy pusulasını okudukça cetvel yazıcısı iki üye tarafından, il genel meclisi üyeliği seçiminde İG/1 (Örnek: 50), belediye meclisi üyeliği seçiminde BM/1 (Örnek: 49/3), büyükşehir belediye başkanı seçiminde BBB/1 (Örnek: 49/1), belediye başkanı seçiminde BB/1 (Örnek: 49/2) sayılı cetvelin özel sütunlarına aşağıdaki şekilde işlenir.

Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldıkları geçerli her oy pusulası, adlarının altındaki sütuna sıra ile işaretlenir.

Anılan cetvellerde ilk önce seçime katılmış olan her siyasi partiye bir sütun ayrılmak ve birleşik oy pusulası sırası göz önünde tutulmak koşuluyla, siyasi partilerin adları soldan sağa doğru sütunların yukarısındaki hanelerde ve bundan sonra da varsa her bağımsız adaya bir sütun ayrılmak şartıyla bağımsız adayların ad ve soyadları sütunların yukarısındaki hanelerde yer alır.

Bu iş bitince ilk oy pusulası hangi bağımsız adaya veya siyasi partiye ait ise, o siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılmış bulunan sütundaki (1) rakamı çizilir ve bundan sonraki pusula, aynı siyasi parti veya bağımsız adaya ait ise, onun sütunundaki (2) rakamı çizilir. Şayet diğer bir siyasi parti veya bağımsız adaya ait ise o siyasi parti veya bağımsız adaya ayrılmış sütundaki (1) rakamı çizilir ve işlemler böylece tekrarlanarak pusulaların sonuçları cetvellere işlenir.

Pusulaların okunmasından sonra her sütunda çizilmiş bulunan son rakam, o sütuna sahip olan siyasi parti veya bağımsız adayın almış olduğu oy sayısını göstereceğinden, bu sayı sütunun altındaki haneye rakamla ve yazı ile yazılır. Sonuçlar orada bulunanlara yüksek sesle ilan edilir; tutanak tarih ve imza atılarak kapatılır (298/100).

Müşahitlerin sayım-döküm işlemlerini takip etmeleri

MADDE 44- Parti müşahitleri, sayım masası başında yer alabilir ve oy pusulalarını görebilirler. Ancak, parti müşahitlerinin sayısı beşten fazla ise, hazır bulunanlar arasından başkan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık başında kalacak beş parti müşahidi her biri ayrı partiden olmak üzere tespit edilir. Diğer müşahitlerle bağımsız aday müşahitleri için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır (298/100).

Sandık sonuç tutanaklarının düzenlenmesi ve ilanı

MADDE 45- Sandık kurulu, her seçim türü için ayrı ayrı hazırlanmış sandık sonuç tutanağını iki nüsha olarak, sayım ve döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilere ve sayım ve döküm cetveli sonucuna göre düzenler. Bu tutanakların ait olduğu bölüme, her seçim türüne ilişkin bilgiler eksiksiz olarak işlendikten sonra, başkan ve üyeler tarafından ad ve soyadları yazılarak imzalanır ve sandık kurulu mührü ile mühürlenir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca işlenmesi gereken bilgiler şunlardır:

A) İl genel meclisi üyeliği seçimine ait sandık sonuç tutanaklarının düzenlenmesi

İl genel meclisi üyeliği seçimlerinde oyların sayımı, sayım ve döküm cetvellerine işlenmesi bittikten ve sandık kurulu başkanı sonuçları ilan ettikten sonra İG/2 (Örnek: 53) sayılı tutanağa aşağıda yazılı bilgiler işlenir.

- 1) Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin ve seçim bölgesinin adı ile sandığın numarası,
- 2) Oy vermenin yapıldığı tarih ve gün,
- 3) Oy sandığının sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılış saat ve dakikası ile şayet sandık Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen saatten sonra açılmış ise bunun sebebi,
- 4) Oy verme saati bitiminde sırada bekleyen ve oy kullandırılan seçmen sayısı,
- 5) Birden fazla sayım ve döküm yapılmış ise sayısı,
- 6) Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,
- 7) Varsa seyyar sandık numarası,
- 8) Seyyar sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmen sayısı,
- 9) İlçe seçim kurulundan teslim alınan;
 - Toplam zarf sayısı,
 - Kullanılmayarak artan zarf sayısı,
 - Toplam oy pusulası sayısı,
 - Kullanılmayarak artan oy pusulası sayısı.
- 10) Sandık ve varsa seyyar sandık seçmen listesinde yazılı olup oy kullanan seçmenlerin sayısı,

- 11) Sandık ve varsa seyyar sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan ancak kanun gereği oy kullanan seçmen sayısı,
- 12) Oy kullanan seçmenlerin toplam sayısı,
- 13) Sandıktan çıkan zarf sayısı,
- 14) Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, eşitliği sağlamak amacıyla 298 sayılı Kanun'un 98'inci maddesine göre yakılarak yok edilen zarf sayısı,
- 15) Sandıktan çıkan geçerli zarf sayısı,
- 16) Varsa seyyar sandıktan teslim alınan geçerli zarf sayısı,
- 17) Toplam geçerli zarf sayısı,
- 18) Geçerli oylar;
 - İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,
 - İtiraz üzerine geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulası toplamı,
 - Geçerli oy pusulalarının toplamı.
- 19) Geçersiz oylar;
 - Sandıktan çıkan geçersiz zarf sayısı,
 - Varsa seyyar sandıktan teslim alınan geçersiz zarf sayısı,
 - Geçersiz zarf toplamı,
 - Geçersizlik sebebi,
 - İçinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı,
 - Zarfın içinden il genel meclisi üyeliği için oy çıkmamış ise eksik oyların sayısı,

- Geçersiz sayılan oy pusulası sayısı ve geçersizlik sebebi,
- Hesaba katılmayan oy pusulası sayısı ve hesaba katılmama sebebi,
- Geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulası toplamı.

20) Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldıkları toplam geçerli oyların yazı ve rakamla belirtilecek sayısı,

21) Oy vermede veya oyların sayım dökümünde kanuna aykırılık bulunduğu yolunda yapılan ihbar, itiraz ve şikâyetlerin ve bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları,

22) Sayım döküm sonucunun başkan tarafından sandık alanında bulunanlara ilan edildiği.

Not: Geçerli oy pusulalarının toplamı, siyasi partilerin ve varsa bağımsız adayın almış olduğu geçerli oy sayılarının toplamına eşit olmalıdır.

Sayım ve döküm işlemleri tamamlandıktan sonra;

Tüm partilerin aldığı oylar, varsa bağımsızların aldığı oylar ve geçersiz oyların toplamı; oy kullanan seçmen sayısına eşit olması gerekir.

Not: Sayım döküm cetveli ile sandık sonuç tutanağının imzalanmadan karşılaştırılarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

B) Belediye başkanı seçimi sandık sonuç tutanağının düzenlenmesi

Belediye başkanı seçimlerinde oyların sayımı, sayım ve döküm cetvellerine işlenmesi bittikten ve sandık kurulu

başkanı sonuçları ilan ettikten sonra BB/2 (Örnek: 54) sayılı tutanağa aşağıda yazılı bilgiler işlenir:

- 1) Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin, seçim çevresinin ve bölgesinin adı ile sandığın numarası,
- 2) Oy vermenin yapıldığı tarih ve gün,
- 3) Oy sandığının sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılış saat ve dakikası ile şayet sandık Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen saatten sonra açılmış ise bunun sebebi,
- 4) Oy verme saati bitiminde sırada bekleyen ve oy kullandırılan seçmen sayısı,
- 5) Birden fazla sayım ve döküm yapılmış ise sayısı,
- 6) Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,
- 7) Varsa seyyar sandık numarası,
- 8) Seyyar sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,
- 9) İlçe seçim kurulundan teslim alınan;
 - Toplam zarf sayısı,
 - Kullanılmayarak artan zarf sayısı,
 - Toplam oy pusulası sayısı,
 - Kullanılmayarak artan oy pusulası sayısı.
- 10) Sandık ve varsa seyyar sandık seçmen listesinde yazılı olup oy kullanan seçmenlerin sayısı,
- 11) Sandık ve varsa seyyar sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan ancak kanun gereği oy kullanan seçmen sayısı,

- 12) Oy kullanan seçmenlerin toplam sayısı,
- 13) Geçerli oylar;
- İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,
 - İtiraz üzerine geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulası toplamı,
 - Geçerli oy pusulalarının toplamı.
- 14) Sandıktan çıkan zarf sayısı,
- 15) Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, eşitliği sağlamak amacıyla 298 sayılı Kanun'un 98'inci maddesine göre yakılarak yok edilen zarf sayısı,
- 16) Sandıktan çıkan geçerli zarf sayısı,
- 17) Varsa seyyar sandıktan teslim alınan geçerli zarf sayısı,
- 18) Toplam geçerli zarf sayısı,
- 19) Geçersiz oylar;
- Sandıktan çıkan geçersiz zarf sayısı,
 - Varsa seyyar sandıktan teslim alınan geçersiz zarf sayısı,
 - Geçersiz zarf toplamı,
 - Geçersizlik sebebi,
 - İçinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı,
 - Zarfın içinden belediye başkanlığı için oy çıkmamış ise eksik oyların sayısı,
 - Geçersiz sayılan oy pusulası sayısı,

- Geçersizlik sebebi,
- Hesaba katılmayan oy pusulası sayısı,
- Hesaba katılmama sebebi,
- Geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulası toplamı.

20) Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldıkları toplam geçerli oyların yazı ve rakamla belirtilecek sayısı,

21) Oy vermede veya oyların sayım dökümünde kanuna aykırılık bulunduğu yolunda yapılan ihbar, itiraz ve şikâyetlerin ve bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları,

22) Sayım döküm sonucunun başkan tarafından sandık alanında bulunanlara ilan edildiği.

Not: Geçerli oy pusulalarının toplamı, siyasi partilerin ve varsa bağımsız adayın almış olduğu geçerli oy sayılarının toplamına eşit olmalıdır.

Sayım ve döküm işlemleri tamamlandıktan sonra;

Tüm partilerin aldığı oylar, varsa bağımsızların aldığı oylar ve geçersiz oyların toplamı; oy kullanan seçmen sayısına eşit olması gerekir.

Not: Sayım döküm cetveli ile sandık sonuç tutanağının imzalanmadan karşılaştırılarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

C) Belediye meclis üyeliği seçimi sandık sonuç tutanağının düzenlenmesi

Belediye meclis üyeliği seçimlerinde oyların sayımı, sayım ve döküm cetvellerine işlenmesi bittikten ve sandık

kurulu başkanı sonuçları ilan ettikten sonra BM/2 (Örnek: 54/2) sayılı tutanağa aşağıda yazılı bilgiler işlenir:

- 1) Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin, seçim çevresinin ve bölgesinin adı ile sandığın numarası,
- 2) Oy vermenin yapıldığı tarih ve gün,
- 3) Oy sandığının sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılış saat ve dakikası ile şayet sandık Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen saatten sonra açılmış ise bunun sebebi,
- 4) Oy verme saati bitiminde sırada bekleyen ve oy kullandırılan seçmen sayısı,
- 5) Birden fazla sayım ve döküm yapılmış ise sayısı,
- 6) Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,
- 7) Varsa seyyar sandık numarası,
- 8) Seyyar sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,
- 9) İlçe seçim kurulundan teslim alınan;
 - Toplam zarf sayısı,
 - Kullanılmayarak artan zarf sayısı,
 - Toplam oy pusulası sayısı,
 - Kullanılmayarak artan oy pusulası sayısı.
- 10) Sandık ve varsa seyyar seçmen listesinde yazılı olup oy kullanan seçmenlerin
- 11) Sandık ve varsa seyyar sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan ancak kanun gereği oy kullanan seçmen sayısı,

- 12) Oy kullanan seçmenlerin toplam sayısı,
- 13) Geçerli oylar;
- İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,
 - İtiraz üzerine geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulası toplamı,
 - Geçerli oy pusulalarının toplamı.
- 14) Sandıktan çıkan zarf sayısı,
- 15) Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, eşitliği sağlamak amacıyla 298 sayılı Kanun'un 98'inci maddesine göre yakılarak yok edilen zarf sayısı,
- 16) Sandıktan çıkan geçerli zarf sayısı,
- 17) Varsa seyyar sandıktan teslim alınan geçerli zarf sayısı,
- 18) Toplam geçerli zarf sayısı,
- 19) Geçersiz oylar;
- Sandıktan çıkan geçersiz zarf sayısı,
 - Varsa seyyar sandıktan teslim alınan geçersiz zarf sayısı,
 - Geçersiz zarf toplamı,
 - Geçersizlik sebebi,
 - İçinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı,
 - Zarfın içinden belediye meclisi üyeliği için oy çıkmamış ise eksik oyların sayısı,
 - Geçersiz sayılan oy pusulası sayısı,

- Geçersizlik sebebi,
 - Hesaba katılmayan oy pusulası sayısı,
 - Hesaba katılmama sebebi,
 - Geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulası toplamı.
- 20) Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldıkları toplam geçerli oyların yazı ve rakamla belirtilecek sayısı,
- 21) Oy vermede veya oyların sayım dökümünde kanuna aykırılık bulunduğu yolunda yapılan ihbar, itiraz ve şikâyetlerin ve bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları,
- 22) Sayım döküm sonucunun başkan tarafından sandık alanında bulunanlara ilan edildiği.

Not: Geçerli oy pusulalarının toplamı, siyasi partilerin ve varsa bağımsız adayın almış olduğu geçerli oy sayılarının toplamına eşit olmalıdır.

Sayım ve döküm işlemleri tamamlandıktan sonra;

Tüm partilerin aldığı oylar, varsa bağımsızların aldığı oylar ve geçersiz oyların toplamı; oy kullanan seçmen sayısına eşit olması gerekir.

Not: Sayım döküm cetveli ile sandık sonuç tutanağının imzalanmadan karşılaştırılarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

İl genel meclisi üyeliği seçimi ve belediye seçimi sandık sonuç tutanaklarının ilanı

MADDE 46- Seçim türüne göre düzenlenen sandık sonuç tutanağının onaylı bir

sureti, sandık kurulu tarafından sandığın konulduğu bina veya yapıda herkesin görebileceği

bir yere asılır. Bu tutanak oy verme gününden itibaren bir hafta süreyle asılı kalır.

Sandık sonuç tutanağının birer sureti, yeteri kadar hazırlanarak sandık kurulu başkanı ve üyelerince imzalandıktan ve mühürlendikten sonra seçime katılma yeterliliği olan ve talep eden siyasi parti ve bağımsız adayların müşahitlerine verilir. Bu tutanaklar talep halinde öncelikle sandık kurulunun siyasi partili üyelerine imza karşılığında verilir. Ancak bu halde, o partinin müşahidine ayrıca tutanak verilmez. Müşahitlere verilecek sandık sonuç tutanakları, çok yapraklı kopyalı suret biçiminde hazırlanır. Sandık sonuç tutanağı verilen müşahit ve sandık kurulu üyelerinin ad ve soyadları ile temsilcisi oldukları siyasi partinin adı veya bağımsız adayın adı ve soyadı sandık kurulu tutanak defterine yazıldıktan sonra tutanağın teslim alındığına dair imzaları alınır.

Sandık kuruluna, oy pusulasındaki siyasi parti ve bağımsız aday sayısından beş fazla sayıda sandık sonuç tutanağı verilir (298/105).

Köy ve mahalle muhtarlığı, ihtiyar heyeti/ meclisi seçimlerindeki oy pusulalarına ilişkin özel hükümler

MADDE 47- Köy ve mahalle seçimlerinde adaylık usulü bulunmadığından, seçmenler diledikleri kimselere oy verebilirler ve muhtar ile ihtiyar meclisi/heyeti üye sayısı kadar ismin birlikte yazılı olduğu oy pusulasını zarfa koyarak sandığa atarlar (2972/32).

Kapalı oy verme yerinde bulunan beyaz kâğıt seçmen tarafından oy pusulası olarak doldurulabileceği gibi beyaz kâğıda basılan, teksir edilen, herhangi bir araçla veya elle

çoğaltılan oy pusulaları da oy verme yerinde oy zarfına konularak sandığa atılır.

Ad ve soyadları aynı olan muhtar ve ihtiyar meclisi/ heyeti üye adlarının yanına parantez içinde anne-baba adlarının, bu da aynı olduğu takdirde anne-baba adının yanına doğum tarihi yazılı oy pusulası kullanılır.

Köy ve mahalle muhtarlığı, ihtiyar heyeti/ meclisi seçimlerinde geçersiz sayılacak oy pusulaları

MADDE 48- A) Aşağıda yazılı oy pusulaları geçerli değildir (Bu oy pusulaları paketlenip üzeri mühürlenir ve sayısı yazılır.):

- 1) Beyaz kâğıda yazılmamış,
- 2) Hangi seçmen tarafından atıldığını belli edecek biçimde imza, mühür ve sair işaret taşıyan veya bu nitelikte zarftan çıkan veya zarf içinde el ilanı ve herhangi bir madde bulunan,
- 3) Sandık kurulunca okunamayan, oy verilen kişinin kim olduğu veya hangi seçim için kullanıldığı anlaşılmayan,
- 4) Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,
- 5) Zarfın içinden o seçime ait birlikte yazılmış oy pusulası yerine, muhtar ve ihtiyar heyeti/meclisi üyeliği seçiminde oy pusulasına tek muhtar adayının ismi veya sadece ihtiyar heyeti/meclisi adaylarının yazılı olduğu oy pusulaları,
- 6) İsimler dışında meslek ve sıfatları ile lakap, unvan gibi belirleyici ibareler taşıyan oy pusulaları,

- 7) Bir adaya ait muhtar ve ihtiyar meclisi/heyeti üyeliği oy pusulasında muhtarın isminin çizilerek (yerine isim yazılmadan) ve başka bir adaya ait muhtar ve ihtiyar meclisi/heyeti üyeliği oy pusulasında ise ihtiyar meclisi/heyeti üyelerinin isimlerinin tamamı çizilmek suretiyle bir zarfa konulması halinde, muhtar için ayrı oy pusulası, ihtiyar meclisi/heyeti için ayrı oy pusulası konulmuş olacağından, oy pusulaları geçersiz sayılır.

B) Aşağıdaki haller oy pusulalarını geçersiz kılmaz:

- 1) Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması.
- 2) Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazaen yırtılması.
- 3) Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılabilmesi (298/101).
- 4) Birlikte yazılan oy pusulası üzerinde ihtiyar meclisi/heyeti isimleri çizilip yerine o seçim çevresinde seçilecek sayı kadar kişinin elle yazılması.
- 5) Birlikte yazılan oy pusulası üzerinde ihtiyar meclisi/heyeti isimleri çizilip yerine o seçim çevresinde seçilecek sayıdan daha az sayıda kişinin elle yazılması.
- 6) “Aza” ve “Üye” kelimeleri eş anlamlı olduğundan, bu kelimelerden birinin yazılması.
- 7) Birlikte yazılan oy pusulası üzerine “Muhtar” veya “Muhtar Adayı” ile “Üye Adayı”, “İhtiyar Meclisi Üyesi” veya “İhtiyar Heyeti Üyesi” sözcüklerinin yazılması.
- 8) Muhtar ve ihtiyar meclisi/heyeti üyeliği seçiminde oy

pusulalarına “EVET” veya “TERCİH” yazılı mührün basılması gerekmemeyle birlikte, “EVET” veya “TERCİH” yazılı mührün basılması.

- 9) Aynı aday isminin bir oy pusulasında birden fazla yazılması (tek oy sayılır).
- 10) Oy pusulasına muhtar adayının yanında tek ihtiyar heyeti/meclisi üyesi adayının yazılması.

Not 1: Birlikte yazılan oy pusulası üzerinde ihtiyar meclisi/heyeti isimlerinden o seçim çevresinde seçilecek sayıdan daha fazla kişinin yazılması halinde ihtiyar meclisi/heyeti oyları geçersiz olmakla birlikte muhtara verilen oy geçerlidir.

Not 2: Muhtarlık için kullanılan oy pusulaları, muhtarlık için oy kullanma hakkı bulunan seçmen sayısından fazla çıkarsa, tüm muhtarlık oy pusulaları tekrar ayrı ayrı zarflara konularak sandığa atılır ve fazla kullanılan oy sayısı kadar zarf sandıktan çekilerek açılmadan ayrı olarak paketlenir ve bu husus tutanağa geçirilir. Sayım ve döküm işlemlerine bu işlem yapıldıktan sonra devam edilir.

Köy ve mahalle muhtarlığı, ihtiyar heyeti/meclisi seçimlerinde sonucun sayım ve döküm cetvellerine geçirilmesi

MADDE 49- Köy ve mahalle seçimlerinde zarflardan çıkan oy pusulalarının sayım ve döküm işine geçilir. Her oy pusulası okundukça; cetvel yazıcı iki üyeden her biri, önlerindeki KM/1 (Örnek: 49) sayılı cetvele aşağıda açıklandığı şekilde bilgi ve işaretleri yazar, aynı işlemler KM/11 (Örnek: 48) sayılı cetvel için de tekrarlanır. Bu şekilde okunup sayım ve döküm cetvellerine geçirilmiş oy pusulalarını başkan, diğer görevli üyeye verir, o da bunları torbaya atar.

- a) İlk oy pusulası okununca, pusulada yazılı kimsenin adı ve soyadı, köy ve mahalle muhtarları için kullanılan KM/1 (Örnek: 49) sayılı sayım ve döküm cetvelinin yukarısında en soldaki sütuna yazılır ve sütundaki (1) rakamının üstü çizilir. İkinci oy pusulası okununca, şayet ilk pusuladaki kimseye oy verilmiş ise, onun sütunundaki (2) rakamı çizilmekle yetinilir; ikinci pusulada başka bir kimsenin adı varsa, onun adı ve soyadı, soldan ikinci sütuna yazılır ve sütundaki (1) rakamının üstü çizilir. Bunlardan sonraki pusulalarda yazılı adların, daha önce geçmiş adlardan olup olmamasına göre, yukarıdaki işlemler tekrar edilir.

Bir kimsenin oylarının toplamını bulmak için o kimseye ayrılmış olan sütunda çizilmiş bulunan en son rakama bakmak yetecektir. Bu rakam, mesela (50) ise, o kimse (50) oy almış demektir ve o sütunun en altındaki haneye rakamla ve yazı ile işlenecek sayı bu (50) sayıdır.

Oy pusulalarının okunması ve cetvellere geçirilmesi bittikten sonra oy almış bir kimsenin adı ve soyadının yazılı olduğu sütunun altına, aldığı oy sayısı rakamla ve yazı ile yazılır. Oyların eşitliği halinde muhtarlık, ihtiyar heyeti/meclisi üyeliği seçimi tek sandıkta yapılmış ise sandık kurulu tarafından ad çekme ile kazanan muhtar, ihtiyar heyeti/meclisi üyesi belirlenerek sonuç orada bulunanlara yüksek sesle ilan olunur. (Muhtarlık, ihtiyar heyeti/meclisi üyeliği seçimi birden çok sandıkta yapılmış ise, ad çekme işlemi ilçe seçim kurulu tarafından yapılır.) Bundan sonra da cetvellere tarih konur ve bunlar başkan ve üyeler tarafından imza edilir.

- b) Köy ihtiyar meclisi ve mahalle ihtiyar heyeti üyelerine ait oyların sayımı ve dökümü için KM/11 (Örnek: 48)

sayılı cetvel kullanılır. Birinci oy pusulası okununca, orada yazılı kimselerin ad ve soyadları cetveldeki sütunların üst tarafındaki hanelere, her sütun bir kimseye ayrılmak şartıyla, soldan sağa doğru yazılır ve her bir adın altındaki (1) rakamı çizilir. İkinci oy pusulası okununca, bu pusulada yazılı kimselerin, daha önceki oy pusulasındaki yazılı kimselerden olması halinde, onun adının altındaki (2) rakamı çizilmekle yetinilir; ikinci pusulada adı yazılı kimsenin ilk pusulada yazılı olanlardan başka birisi olması halinde, onun adı ve soyadı boş kalan ilk sütunun üstündeki haneye yazılır ve o sütundaki (1) rakamı çizilir. Üçüncü oy pusulası okununca bu pusulada geçen ad, daha önce geçmiş ve onun için bir sütun ayrılmış ise, o sütunun altındaki (2) veya (3) rakamı çizilmekle yetinilir; bu kimsenin adı ilk olarak geçiyorsa, kendisinin adı ve soyadı boş sütuna yazılır ve o sütundaki (1) rakamı çizilir. Daha sonraki pusulalarda geçen adların, daha önceki pusulalarda geçmiş ve kendileri için birer sütun ayrılmış kimseler olup olmamasına göre yukarıda yazılı işlemler tekrarlanır. Bir kimsenin oylarının toplamını bulmak için o kimseye ayrılmış olan sütunda çizilmiş bulunan en son rakama bakmak yetecektir. Bu rakam, mesela (50) ise, o kimse (50) oy almış demektir ve o sütunun en altındaki haneye rakamla ve yazı ile işlenecek sayı bu (50) sayısıdır.

Oy pusulalarının okunması ve cetvellere geçirilmesi bittikten sonra, oy almış her adayın adı ve soyadının yazılı olduğu sütunun altına, aldığı oy sayısı rakamla ve yazı ile yazılır. En yüksek oy alan adaydan başlanarak sıralanır. Oyların eşitliği halinde ad çekme ile kazanan üye ve sıralaması belirlenerek sonuç orada bulunanlara yüksek sesle ilan olunur. Bundan sonra cetvellere tarih konulur ve bunlar başkan ve üyeler tarafından imza edilir.

Köy ve mahalle muhtarlığı, ihtiyar heyeti/ meclisi seçimine ait sayım ve döküm cetveli sonucunun tutanağa geçirilmesi

MADDE 50- Köy ve mahalle muhtarlığı, ihtiyar heyeti/ meclisi seçimlerinde oyların sayımı, sayım ve döküm cetvellerine işlenmesi bittikten ve sandık kurulu başkanı sonuçları ilan ettikten sonra KM/2 (Örnek: 51) sayılı tutanağa aşağıda yazılı bilgiler işlenir.

- a) Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin ve seçim bölgesinin (her muhtarlık bir seçim bölgesidir) adı ile sandığın numarası, oy vermenin yapıldığı tarih ve gün,
- b) Oy sandığının, sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılış saat ve dakikası, şayet sandık Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen saatten sonra açılmış ise bunun sebebi, oy verme saati bitiminde sırada bekleyen ve oy kullandırılan seçmen sayısı,
- c) Birden fazla sayım ve döküm yapılmış ise sayısı,
- ç) Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,
- d) İlçe seçim kurulundan teslim alınan;
 - Toplam zarf sayısı,
 - Kullanılmayarak artan zarf sayısı,
 - Muhtarlık oy pusulaları sayısı muhtarlık için oy kullanma hakkı bulunan seçmen sayısından fazla ise sandıktan çekilen zarf sayısı,
- e) Sandık seçmen listesinde yazılı olup oy kullanan seçmenlerin sayısı,

- f) Sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan ancak kanun gereği oy kullanan seçmen sayısı,
- g) Oy kullanan seçmenlerin toplam sayısı,
- ğ) Sandıktan çıkan zarf sayısı,
- h) Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, eşitliği sağlamak amacıyla; 298 sayılı Kanun'un 98'inci maddesine göre yakılarak yok edilen zarf sayısı,
- ı) Geçerli zarf sayısı,
- i) Geçerli oylar;
- İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,
 - İtiraz üzerine geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulası toplamı,
 - Geçerli oy pusulalarının toplamı.
- j) Geçersiz oylar;
- Geçersiz zarf sayısı,
 - Geçersizlik sebebi,
 - İçinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı,
 - Zarfın içinden muhtarlık veya ihtiyar heyeti için oy çıkmamış ise eksik oyların sayısı,
 - Geçersiz sayılan oy pusulası sayısı,
 - Geçersizlik sebebi,
 - Hesaba katılmayan oy pusulası sayısı,

- Hesaba katılmama sebebi,
- Geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulası toplamı.

k) Muhtar ve üyelerin aldıkları toplam geçerli oyların yazı ve rakamla belirtilecek

l) Oy vermede veya oyların sayım dökümünde kanuna aykırılık bulunduğu yolunda yapılan ihbar, itiraz, şikâyetlerin ve bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları,

m) Sayım döküm sonucunun başkan tarafından sandık alanında bulunanlara ilan edildiği.

Geçerli oylar ile geçersiz veya hesaba katılmayan oyların toplamı; oy kullanan seçmen sayısına eşit olmalıdır.

Geçerli oyların toplamı; köy/mahalle muhtar adaylarının almış olduğu oyların toplamına eşit olmalıdır.

Muhtarlık seçiminde adaylık usulü olmadığından KM/2 (Örnek: 51) sayılı tutanakta yer alan (adayın adı ve soyadı) sözlerinden maksat, kendisine oy verilmiş kimsedir (298/100, 105).

Not: Sayım döküm cetveli ile sandık sonuç tutanağının imzalanmadan karşılaştırılarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

Köy ve mahalle muhtarlığı, ihtiyar heyeti/meclisi seçimi sonucunu gösterir sandık sonuç tutanağının asılması

MADDE 51- Bu Genelge'nin 50'nci maddesine göre düzenlenen imzalı ve onaylı KM/2 (Örnek: 51) sayılı tutanak, sandık kurulu başkanı tarafından sandık çevresi

içinde herkesin görebileceği bir yere asılır. Bu tutanak bir hafta süre ile olduğu yerde asılı kalır.

Kendilerine muhtarlık için oy verilen kimseler tutanağın muhtar adayına, üyelik için oy verilen kimseler üye adayına ait olan sütununa geçirilir.

Sayımaya ilişkin kâğıt ve belgelerin paketlenerek torbaya konulması

MADDE 52- Sandık kurulları, her seçim türüne ilişkin kâğıt ve belgeleri ayrı ayrı olmak üzere, ilçe seçim kuruluna teslim etmek için aşağıdaki şekilde hazırlar;

- a) Zarflar açıldıktan sonra hesaba katılan ve geçerli sayılan oy pusulalarını,
- b) Zarflar açıldıktan sonra itiraz üzerine geçerli sayılan oy pusulalarını,
- c) Zarflar açıldıktan sonra hesaba katılmayan oy pusulalarını,
- ç) Açılmadan geçerli sayılmayıp saklanan zarfları,
- d) Kullanılmayarak artan ve iptal edilmiş bulunan oy pusulalarını,
- e) Kullanılmayarak artan zarfları,
- f) Alt tarafı imzalı sayım ve döküm cetvellerini,
- g) Sandık kurullarınca düzenlenen KM/2, İG/2, BB/2, BBB/2, BM/2 (Örnek: 51, 53, 54, 54/1, 54/2) sayılı tutanakları,
- ğ) Geçerli sayılmış zarfları,
- h) Tutanak defterini,
- ı) Sandık seçmen listesini,
- i) Görme engelliler için hazırlanan oy kullanma şablonunu,

Ayrı ayrı paketler halinde sararak, üzerlerine sayılarını yazıp, üstlerini sandık kurulu mührü ile mühürleyip imzaladıktan sonra tamamını torbaya koyup ağzını yine kurul mührüyle mühürler ve imzalar.

Not: Sandık kurulu başkanı sandık alanında seçimle ilgili hiçbir seçim evrakının unutulmamasına özen gösterir.

Sayıma ilişkin torbanın (kâğıt ve belgelerin) ilçe seçim kurulu başkanına veya görevli geçici ilçe seçim kurulu başkanına teslimi

MADDE 53- Hazırlanan mühürlü torba ve sandık kurulu mührü, ilçe seçim kurulu başkanlığınca yapılacak düzenlemeye göre; sandık kurulu başkanı ile ad çekme yoluyla belli edilecek en az iki üye tarafından hiçbir gecikmeye meydan verilmeksizin ve hiçbir yere uğranmaksızın en kısa zamanda, ilçe seçim kurulu başkanına veya görevli geçici ilçe seçim kurulu başkanına teslim edilir. Bu maddeye aykırı hareket edenler hakkında cezai soruşturma yapılır.

Kurulun diğer üyeleri ile müşahitler de isterlerse ve taşıtta yer varsa veya taşıt kendileri tarafından sağlanırsa başkanla birlikte gidebilirler.

İlçe seçim kurulu, torba ve sandık kurulu mührünü alarak, torbayı getiren üyeler önünde açıp içindekiler hakkında, bu seçimler için sandık kurulu başkanına teslim edilmiş olan torba için BBB/10 (Örnek: 40) sayılı tutanağı üç nüsha olarak düzenler.

Bu tutanağın alt tarafı, torbayı ve mührü teslim edenlerle ilçe seçim kurulu başkanı ve üyelerden biri tarafından imzalanır. Bu tutanağın bir örneği sandık kurulu başkanına verilir. Bir örneği de il seçim kuruluna gönderilecek evraka bağlanır.

Ayrıca seyyar sandık kurulları için, kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarfların sayısı tutanağa (Örnek 88/B) geçirilerek bunlarla birlikte oy sandığı, sandık kurulu mühürleri ile diğer oy kullanma araç ve gereçlerini sandık kurulu başkanı ile ad çekme yoluyla belli edilecek siyasi partili en az iki üye tarafından hiçbir gecikmeye meydan verilmeksizin ve hiçbir yere uğranmaksızın en kısa zamanda, sandık kurulunun bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna Örnek 88/B sayılı “Seyyar Sandık Kurulu Tarafından İlçe Seçim Kuruluna Teslim Edilecek Malzemeyi Gösterir Tutanak” ile teslim eder.

Sandık kurullarınca kullanılacak ve düzenlenecek basılı kâğıtlar

MADDE 54- Sandık kurullarının kullanacağı ve düzenleyeceği basılı kâğıtlara bu Genelge'nin çeşitli maddelerinde değinilmiş veya bazıları örnek sayıları ile birlikte açıkça belirtilmiştir. Ayrıca, kurulların çalışmalarını kolaylaştırmak ve kendilerini denetlemelerini sağlamak üzere bunların tamamı, hangilerinin hangi seçim veya iş için kullanılacağı ve düzenleneceği aşağıda gösterilmiştir.

a) Seçimle ilgili genel nitelikte basılı kâğıtlar;

- OR/96 (Örnek: 19); 298 sayılı Kanun'un oy verme serbestliğine ve gizliliğine dair hükümlerini içeren bu levha sandık kurullarınca kapalı oy verme yerine asılır.
- OR/97 (Örnek: 20) sayılı “Uyarı Levhası” sandık çevresinde seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilecekleri bir yere asılır.
- OR/4 (Örnek: 2) sayılı sandık kurullarınca kullanılacak sandık seçmen listesi; seçmenin isminin bulunması ve oyunu kullanan seçmenlerin imzalarının alınmasında,

- OR/7 (Örnek: 2-C) sayılı Sandık Çevresine Asılacak Seçmen Listesi; sandık çevresinde seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilmeleri amacıyla,

kullanılır.

b) Seçimlerin özelliklerine göre hazırlanmış basılı kâğıtlar;

1) İl genel meclisi üyeleri seçimi için düzenlenecek basılı kâğıtlar:

- İG/1 (Örnek 50); İl Genel Meclis Üyeliği Seçimi Sayım Döküm Cetveli iki nüsha düzenlenir.
- İG/2 (Örnek 53); İl Genel Meclis Üyeliği Seçimi Sandık Sonuç Tutanağı, sayım-döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilerden ve sayım-döküm cetveli sonucundan yararlanılarak yeteri kadar düzenlenir. Bu tutanak, sandık çevresi içinde herkesin görebileceği bir yere asılır, burada bir hafta süreyle asılı kalır, onaylı birer örneği siyasi partilere ve isterlerse bağımsız adaylara veya müşahitlere verilir.

2) Belediye seçimlerinde:

a) Büyükşehir belediye başkanı seçimi için düzenlenecek basılı kâğıtlar;

- BBB/1 (Örnek: 49/1); Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimi Sayım Döküm Cetveli
- BBB/2 (Örnek: 54/1); Büyükşehir Belediye Başkanı Seçimi Sandık Sonuç Tutanağı

b) Belediye başkanı seçimi için düzenlenecek basılı kâğıtlar;

- BB/1 (Örnek: 49/2); Belediye Başkanlığı Seçimi Sayım Döküm Cetveli
- BB/2 (Örnek: 54); Belediye Başkanı Seçimi Sandık Sonuç Tutanağı

c) Belediye meclisi üyeleri seçimi için düzenlenecek basılı kâğıtlar;

- BM/1 (Örnek: 49/3); Belediye Meclisi Üyeliği Seçimi Sayım Döküm Cetveli
- BM/2 (Örnek: 54/2); Belediye Meclisi Üyeliği Seçimi Sandık Sonuç Tutanağı
- BM/13 (Örnek:75); Her siyasi partinin belediye meclisi üyeleri kesin adaylarını gösteren liste (Bu liste il seçim kurulu tarafından hazırlanır. Listenin birisi sandık seçmen listesi ile birlikte sandık alanına, diğeri kapalı oy verme yerine asılır.)

3) Köy seçimlerinde:

a) Muhtar seçimi için düzenlenecek basılı kâğıtlar;

- KM/1 (Örnek: 49); Mahalle veya Köy Muhtarlığı Seçiminde Sandık Kurullarınca Kullanılacak Sayım ve Döküm Cetveli iki nüsha olarak düzenlenir.
- KM/2 (Örnek: 51); Köy Muhtarı ve İhtiyar Meclisi Üyeliği, Mahalle Muhtarı ve İhtiyar Heyeti Üyeliği Seçimi Sandık Sonuç Tutanağı, sayım- döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilerden ve sayım-döküm cetveli sonucundan yararlanılarak yeteri kadar düzenlenir. Bu tutanak, sandık çevresi içinde herkesin görebileceği bir yere asılır, burada bir hafta süreyle asılı kalır.

b) Köy ihtiyar meclisi üyeleri seçimi için düzenlenecek basılı kâğıtlar;

- KM/11 (Örnek: 48); Köy İhtiyar Meclisi Üyeliği, Mahalle İhtiyar Heyeti Üyeliği Seçiminde Sandık Kurullarınca Kullanılacak Sayım ve Döküm Cetveli iki nüsha olarak düzenlenir.
- KM/2 (Örnek: 51); Köy Muhtarı ve İhtiyar Meclisi Üyeliği, Mahalle Muhtarı ve İhtiyar Heyeti Üyeliği Seçimi Sandık Sonuç Tutanağı, muhtar için düzenlenen aynı tutanağa işlenir.

4) Mahalle seçimlerinde:

- Mahalle muhtarı ve ihtiyar heyeti üyeleri seçimi için düzenlenecek basılı kağıtlar köy muhtarı ve ihtiyar meclisi üyeleri için düzenlenecek kağıtların aynısıdır.

Şikâyet ve itiraz

MADDE 55- Sandık kurulu başkanlarının veya bu kurulların yaptıkları işlemlere veya aldıkları tedbirlere ve bunlara benzer sair işlemlerine veya herhangi bir kimsenin, 298 sayılı Kanun'un koyduğu yasaklara aykırı hareketlerine karşı, bu işlem veya tedbirlerin veya sair işlemlerinin düzeltilmesi veya bu Kanun'un koyduğu yasaklara uymayanların bu hareketlerinin önlenmesi için sandık kurullarına başvurulabilir. Bu şekildeki başvuruya şikâyet denilir. Sandık kurullarınca verilmiş herhangi bir kararın 298 sayılı Kanun'a aykırı olması nedeniyle kaldırılması veya bu Kanun'a uygun hale getirilmesi için ilçe seçim kurullarına başvurulabilir. Bu başvuruya da itiraz denilir (298/110, 116, 119).

Şikâyet ve itiraza yetkili kimseler

MADDE 56- Şikâyet ve itiraza yetkili kimseler şunlardır;

- a) Seçme yeterliliğine sahip seçmenler;
- b) Siyasi partiler veya bunların tüzüklerine göre kuruluş kademelerinin (il ve ilçe kuruluşlarının) başkanları veya vekilleri,
- c) Siyasi partiler ve bağımsız adayların müşahitleri,
- ç) Adaylar (298/110, 116).

Şikâyetlerin nasıl yapılacağı ve sözlü şikâyetin tutanağa geçirilmesi

MADDE 57- Şikâyet dilekçe ile veya sözle yapılabilir. Sözlü şikâyetler gerekçesiyle birlikte özel bir tutanağa yazılır. Bu tutanak; adı, soyadı ve adresi de yazılarak şikâyetçiye imza ettirilir. Şikâyetçi imza atamaz ise sol elinin baş parmağı bastırılır (298/112).

Şikâyet üzerine yapılacak inceleme

MADDE 58- Şikâyet dilekçesini alan veya şikâyeti yukarıdaki madde gereğince tutanağa geçiren sandık kurulu, ilk önce şikâyetçinin bu Genelge'nin 56'ncı maddesine göre şikâyete yetkili kimselerden olup olmadığını inceler ve şikâyetçi, şikâyete yetkili kimselerden değilse, başka bir husus üzerinde durmaksızın şikâyeti hemen reddeder. Kurul, şikâyetçinin şikâyete yetkili kimselerden olduğunu anlarsa, o zaman şikâyetin haklı veya yerinde olup olmadığını inceler.

Şikâyetin karara bağlanması

MADDE 59- Şikâyetin haklı veya yerinde görülmesi halinde kurul, karar yazmaya ihtiyaç olmaksızın, şikâyet konusu tedbir veya işlemi düzeltir yahut bu tedbir veya işlemi kaldırır.

Şikâyetçinin yetkili olmaması veya şikâyetin süresinden sonra yapılmış olması ya da haksız yahut yersiz görülmesi halinde kurulca şikâyetin reddine karar verilir. Bu halde kurulun kararını tutanak defterine yazması ve bu kararın başkan ve üyeler tarafından imzalanması gerekir.

Kurul kararları salt çoğunlukla yani kurul başkan ve üyelerinin yarısından fazlasının oylarının o karar üzerinde toplanmasıyla verilir. Oylarda eşitlik halinde başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

Şikâyetin reddine ilişkin kararın bir örneği şikâyetçiye verilir (298/117).

Şikâyetin süresi ve süresinden sonra yapılacak şikâyetin reddi

MADDE 60- Şikâyet en geç, seçim sonuçlarını tespit eden tutanağın sandık kurulunca düzenlenmesi (yazılıp imzalanması) anına kadar sandık kuruluna ulaşmalıdır.

Tutanak imzalandıktan sonra yapılan sözlü şikâyetlerin veya verilen şikâyet dilekçelerinin sürenin geçmiş olması sebebiyle reddine karar verilir (298/127).

Sandık kurullarının kararlarına itiraz

MADDE 61- Bir şikâyetin reddine ilişkin sandık kurulu kararları ile seçim sonuçlarını gösteren tutanakların sandık kurullarınca düzenlenmesi işlerine veya sandık kurullarının diğer kararlarına karşı itiraz olunabilir.

İtirazda bulunabilecek olanlar, bu Genelge'nin 56'ncı maddesi gereğince şikâyete yetkili olan kimselerdir.

İtiraz edene alındı kâğıdı verilmesi ve sandık kurullarının itirazı ilçe seçim kuruluna ulaştırması

MADDE 62- İtirazlar, sandık kurullarınca seçim sonuçlarını gösteren tutanağın düzenlenmesine kadar, sandık kurulu aracılığı ile sözle veya dilekçe verilerek ileri sürülebilir.

Sözlü itiraz, sandık kurulunca gerekçesi ile birlikte özel bir tutanağa geçirilir. Bu tutanak; adı, soyadı ve adresi de yazılarak itiraz edene imza ettirilir; itiraz eden imza atamaz ise sol el başparmağı bastırılır.

Gerek sözlü, gerek yazılı itirazların ileri sürülmüş olduğunu ve yapıldığı tarihi gösteren bir alındı kâğıdı itiraz edene verilir.

Sözlü itiraza ait tutanak veya itiraz dilekçesi ile itiraz eden tarafından bunlara eklenen deliller ve itiraza uğrayan sandık kurulu kararı, itiraz eden veya güvenilir bir kimse eliyle sandık kurulunca derhal ilçe seçim kuruluna yollanır (298/71-4, 112-1, 128).

İtiraz üzerine verilecek karara sandık kurulunun uyma zorunluluğu

MADDE 63- İtiraz üzerine ilçe seçim kurulu başkanınca veya ilçe seçim kurulunca verilen karar ile sandık kurulunun bir işlemi veya tedbiri düzeltilirse veya sandık kurulunun kararı hükümsüz bırakılırsa, bu karar hemen sandık kuruluna bildirilir. Sandık kurulu bu karara uymak, başka bir ifadeyle kararı olduğu gibi yerine getirmek zorundadır (298/127).

Şikâyetin veya itirazın sandık işlerini durdurmaması

MADDE 64- Sandık kurullarının kararlarına veya tutanakları düzenleme işlerine itiraz edilmiş veyahut kurulların veya başkanlarının işlemlerine yahut tedbirlerine karşı Şikâyet edilmiş olması, oy vermeye ve her türlü seçim işlerinin devamına engel olmaz. Diğer bir ifadeyle herhangi bir itiraz veya Şikâyet yokmuş gibi seçim işlerine sandık kurullarınca devam olunur (298/118).

Kararların bildirilmesi ve tebliği

MADDE 65- İtiraz üzerine kesin olmayarak verilen kararlar itiraz eden hazır ise sözle bildirilir. Sözlü bildirmede, kararın bildirildiği gün ve saat tutanağa geçirilerek kendisine imza ettirilir. İsterse kararın bir örneği de verilir. İtiraz eden hazır değilse, seçim kurullarının bulunduğu belde veya Őehirde muayyen bir yer gösterilmiş olması halinde, karar bu yere asılmak suretiyle tebliğ olunur.

Kurulların kesin olan kararları tebliğ olunmaz. Ancak, itiraz eden başvurduğu takdirde, kendisine gösterilir ve isterse bir suret de verilir (298 /114).

MADDE 66- Bu Genelge Yüksek Seçim Kurulunun 19/12/2023 tarihli ve 2023/1562 sayılı Kararı ile kabul edilmiştir.

**138/II SAYILI
SEYYAR SANDIK
KURULLARININ
OLUŞUMU İLE
GÖREV VE
YETKİLERİNE
DAİR GENELGE**

Amaç, kapsam ve dayanak

MADDE 1- Bu Genelge; seyyar sandık kurullarının oluşumu ile görev ve yetkilerini, yapacakları iş ve işlemleri, oy verme şekli ile ilgili usul ve esasları kapsar. Bu Genelge; 298 sayılı Kanun ve 2972 sayılı Kanun hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Seyyar sandık kurullarının oluşumu

MADDE 2- Seyyar sandık kurulu, bir başkan, altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur ve asıl üyeleri ile toplanır.

Seyyar sandık kurulunun ilişkilendirileceği sandık kurulunun belirlenmesi

MADDE 3- İlçe seçim kurulu başkanı, ulaşım, seyyar sandık sayısı, sabit sandık kurulan binaların konumu ve sandık sayılarını dikkate alarak seyyar sandık kurulu ile sabit bir sandık kurulunu ilişkilendirir. Bu ilişkilendirmede sandık kurullarının işlemlerinin seri, rahat, güvenli, kolay ulaşılabilir ve herhangi bir aksamaya mahal vermeyecek şekilde belirlenmesine özen gösterir.

Bu belirleme, imkânlar ölçüsünde aynı binadaki sabit sandıkların ilişkilendirilmesi suretiyle ve birden fazla seyyar sandık olması halinde sandığın konulduğu binadaki son sandıktan başlamak üzere geriye doğru yapılır.

Seyyar sandık kurulu başkanının belirlenmesi

MADDE 4- İlçede görev yapan tüm kamu görevlilerinin (298 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesinde sayılanlar hariç) listesi, mülki idare amiri tarafından yerleşim yeri adresleri esas alınmak suretiyle ilgili ilçe seçim kurulu başkanlıklarına gönderilir. İlçe seçim kurulu başkanı, bu kamu görevlileri arasından ihtiyaç duyulan seyyar sandık

kurulu başkanı sayısının iki katı kamu görevlisini ad çekme suretiyle tespit eder ve bu kişiler arasından mani hali bulunmayanları seyyar sandık kurulu başkanı olarak belirler.

Seyyar sandık kurulu başkanının göreve gelmemesi halinde, kamu görevlileri arasından belirlenen üye, bu üyenin de bulunmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık eder (298/22).

Seyyar sandık kurulu üyelikleri

MADDE 5- İlçe seçim kurulu başkanı, o seçim çevresinde seçime katılan ve ilçede teşkilatı bulunan siyasi partilerden, son milletvekil genel seçiminde o ilçede en çok oyalmış olan beş partiye, Seçim Takvimi dikkate alınarak her sandık için birer asıl ve birer yedek üye adını beş gün içinde bildirmelerini tebliğ eder. Bildirilen birer asıl ve birer yedek üye isimleri arasından seyyar sandık kurulu üyelerini tamamlar.

Bu yoldan tespit edilen seyyar sandık kurulu üye sayısı beşten az olduğu takdirde, eksik kalan üyelikler, aynı şartları taşıyan diğer siyasi partilerden, aldıkları oyların büyüklük sırasına göre, aynı usulle tamamlanır.

Oylarda eşitlik halinde ad çekilir.

Yukarıdaki hükümlerin uygulanmasına rağmen beş asıl ve beş yedek üyenin tümü belirlenemediği takdirde, o ilçede seçime katılan ve teşkilatı bulunan diğer siyasi partiler arasında ad çekilir. Ad çekmedeki sıraya göre, adı çıkan, eksik üyelik sayısı kadar siyasi partinin yukarıda yazılan usulle bildireceği kimseler, seyyar sandık kurulu üyesi olur.

Seyyar sandık kuruluna üye bildirme hakkı olan bir parti; oluru olmadan başka bir parti üyesini seyyar sandık kurulu üyesi olarak gösteremez.

Başka bir siyasi parti üyesinden olur alınırken ilgilişinin yazılıbeyanı alınır ve ilçe seçim kuruluna listeye birlikte verilir.

İlçe seçim kurulu başkanı, seyyar sandık kurulunun kalan bir asıl ve bir yedek üyesini belirlemek için önce 298 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca bildirilen listeden seyyar sandık kurulu başkanı olarak belirlenmeyenler arasından, ihtiyaç duyulan seyyar sandık kurulu üye sayısının iki katı kamu görevlisini ad çekme suretiyle tespit eder ve bu kişilerden mani hali bulunmayanları seyyar sandık kurulu asıl ve yedek üyesi olarak belirler.

Yukarıdaki fıkralar gereğince belirlenen seyyar sandık kurulu asıl üyelerinden göreve gelmeyenine yerine, öncelikle, gelmeyen üyenin yedeği alınır.

Seyyar sandık kurulu başkan ve üyelikleri için ad çekme işlemleri, ilçe seçim kurulu huzurunda, bu kurulun başkanı tarafından yapılır.

Üyeliklerin bu şekilde doldurulması mümkün olmazsa, eksiklikler, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından, o çevrede bulunan ve seyyar sandık kurulunda görev verilmesinde sakınca olmayan kimselerden doldurulur (298/23).

Seyyar sandık kurullarında görev alamayacaklar

MADDE 6- İdare amirleri, zabıta amir ve memurları, Askeri Ceza Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yazılı (sivil memurlar dâhil) askeri şahıslar, Türkiye Büyük Millet

Meclisi üyeleri ve adaylar seyyar sandık kurullarına seçilemezler.

Siyasi Partiler Kanunu'na göre, siyasi partilere üye olamayacak kimseler; bu kurullarda üye, müşahit veya temsilci olarak siyasi partiler tarafından görevlendirilemezler (298/26).

Seyyar sandık kurullarının teşekkülüne karşı şikâyet ve itiraz

MADDE 7- Seyyar sandık kurullarının teşkiline dair şikâyet, ilçe seçim kurulu veya başkanı tarafından yapılan işlemlerin düzeltilmesi için bu işlemlerin neticesinden itibaren bu kurullara veya başkanlarına sözlü olarak veya dilekçeyle iki gün içinde (27 -28 Şubat 2024 tarihlerinde) 298 sayılı Kanun'un 110'uncu maddesinde gösterilenler tarafından yapılır.

Şikâyetin reddine dair kararlara karşı, 1 Mart 2024 Cuma gününe kadar il seçim kuruluna itiraz olunur. İl seçim kurulu 2 Mart 2024 Cumartesi günü kararını kesin olarak verir.

Bu şikâyetin yapılmamış olması sandık kurulunun teşekkülüne karşı itiraza engel olmamakla birlikte, itirazın sandık kurulunun teşekkülünden itibaren yukarıda belirtilen sürede yapılması şarttır (298/119).

Seyyar sandık kurullarının görev ve yetkileri

MADDE 8- Seyyar sandık kurullarının başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Sandığın taşınmasında ve seçmenin hastalığı dikkate alınarak oy kullanmasında gerekli önlemleri almak (gerekirse maske takılması vb),

- b) Oyun gizliliğini sağlamak amacıyla seyyar oy kabininin yerleştirilmesini ve seçmenin rahat oy kullanmasını sağlayacak tedbirleri almak,
- c) Görev yaptığı seyyar sandığın seçmen listesinde kayıtlı olmayıp da, başka bir sandıkseçmen listesinde kayıtlı olan sandık kurulu başkan ve üyelerine, seyyar sandık kurulu üyelerini görev yerlerine ulaştırmak için görevlendirilen kişilere ve varsa o sandığın güvenliğini sağlamakla görevli kolluk görevlilerine ilçe seçim kurulundan aldıkları belgelere istinaden oy kullandırmak, oy kullandıkları seçmen listesinin sonuna yazmak, imzalarını almak ve belgeleri ilçe seçim kuruluna teslim etmek,
- ç) Seyyarsandıktan çıkan zarfları saymak, "Seyyar Sandık Kurulunca Düzenlenecek Uygunluk Tespit Tutanağı" ile önceden ilişkilendirilen ve sayımın yapılacağı sabit sandık kuruluna teslim etmek,
- d) Oy verme işleri hakkında ileri sürülecek şikâyet ve itirazları incelemek ve karara bağlamak, kararları tutanak defterine geçirerek altını imzalamak,
- e) Sandık kurulu tutanak defteri ile gerekli diğer tutanakları düzenlemek ve altını imzalamak,
- f) İlişkilendirildiği sandığa oy kullanılan zarfların tesliminden sonra elinde kalan malzemeyi sandık ve seyyar oy kabini dışında torbaya koyarak, Örnek 88/B sayılı "Seyyar Sandık Kurulu Tarafından İlçe Seçim Kuruluna Teslim Edilen Malzemeyi Gösterir Tutanak" ile bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna teslim etmek,
- g) Kanunlarla ve Yüksek Seçim Kurulugeneralge ve kararları ile verilen diğer görevleri yapmak (298/71-6).

Oy verme işlemlerini, müşahitler de isterlerse ve taşıttayer varsa veya taşıt kendileri tarafından sağlanmak suretiyle izleyebilirler.

Seyyar sandık kurulu başkanının öncelikle yapacağı işler

MADDE 9- Seyyar sandık kurulu başkan ve üyeleri; oy verme günü saat 06.00'da bağlı olduğu ilçe seçim kurulu başkanlığında hazır bulunmak ve ilçe seçim kurulu başkanından aşağıda yazılı oy verme araçlarını kontrol ederek tutanakla teslim almak zorundadırlar.

Görev sırasında kullanacakları araç, sürücüsü ile birlikte ilçe seçim kurulu başkanlığınca temin edilir.

Sandık kurulu başkanınca;

- a) Görevli olduğu sandık için ağzı mühürlü kese içine konulmuş numaralı sandık kurulu mührü ve iki adet "TERCİH" veya "EVET" yazılı mührü,
- b) Filigranlı kâğıttan üretilmiş ve Belediye başkanlığı (büyükşehir belediye başkanlığı dâhil), belediye meclisi üyelikleri, il genel meclisi üyelikleri seçimleri için ayrı ayrı olmak üzere, üstü il seçim kurulu tarafından numaralanıp mühürlenmiş birleşik oy pusulası paketlerini (Oy pusulası paketleri ilçe seçim kurulunca 50 (elli) adetlik paketler olarak önceden hazırlanır.),
- c) Filigranlı kâğıttan üretilmiş ve ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi bulunan ve ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünü taşıyan **MAVİ** renkli oy zarflarına ait paketi (Oy zarfı paketleri ilçe seçim kurulunca 50 (elli) adetlik paketler olarak önceden hazırlanır.),

- ç) Oy sandıklarının önüne yapıştırılacak sandık numarasını gösterir levha,
 - d) İstampa, ıstampa mürekkebi, mühür mumu ve sicimile sayfaları ilçe seçim kurulu başkanlığınca mühürlenmiş tutanak defteri, sayım cetvelleri ve tutanak kâğıtları, tükenmez kalem, maske,
 - e) Her sayfası ilçe seçim kurulu başkanı tarafından mühürlü ve sonu onaylı olan iki nüsha seyyar sandık seçmen listesi,
 - f) Sahiplerine verilememiş olan seçmen bilgi kâğıtları,
 - g) Sandık Kurullarının Görev ve Yetkilerine Dair 138 sayılı Genelge,
 - ğ) Seyyar Sandık Kurullarının Oluşumu ile Görev ve Yetkilerine Dair 138/II sayılı Genelge,
 - h) Seyyar sandık kurulu başkan ve üyeleri ile o sandığın güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçlerinin ve ilçe seçim kurulu tarafından seyyar sandık kurulu başkan ve üyelerini görev yerine ulaştırmak için görevlendirilmiş kişilerin oy kullanma haklarının bulunduğu dair belgeler,
 - ı) Seyyar oy verme kabini ve oy sandığı,
 - i) İmza cetveli,
 - j) Görme engelliler için hazırlanan oy kullanma şablonu,
- ilçe seçim kurulundan temin edilir.

Seyyar sandık kurulunun and içmesi

MADDE 10- Seyyar sandık kurulu başkan ve üyeleri, oy verme günü, göreve başlamadan önce, ilk iş olarak, birer bireraşağıdaki şekilde and içer.

“Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan, seçim sonuçlarının tam ve doğru olarak belirmesi için, görevimi kanuna göre dosdoğru yapacağıma, namusum, vicdanım ve bütün mukaddesatım üzerine and içerim.” (298/70).

Başkan veya üyelerden bir kısmının göreve gelmemesi, çoğunluğun sağlanması

MADDE 11- Seyyar sandık kurulu üyelerinden biri veya birkaçı göreve gelmezse veya görevini yapmazsa, ceza hükümleri saklı kalmak üzere, yerine gelmeyen üyenin yedeği alınır. Şayet, bu dahi mümkün olmaz ve kurul üyeleri sayısı (başkan hariç) üçten aşağı düşerse bu konu tutanağa geçirilir ve eksiklikler, o seçim bölgesinde seçme yeterliliğine sahip, okur-yazar olanlar arasından başkanın seçeceği kimselerle tamamlanır.

Seyyar sandık kurulu başkanının görevi başına gelmemesi veya bırakıp gitmesi halinde, yerine kamu görevlileri arasından belirlenen üye, bu üyenin de bulunmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık eder. Yaş konusunda uyuşmazlık çıkarsa resmî kimlik belgesindeki bilgi esas alınır. Doğum tarihlerinin de aynı olması durumunda ad çekilir.

Göreve gelmeyen veya bırakıp giden başkan yahut üyenin yerine görevlendirilen kişi, önceki başkan veya üye daha sonra gelse dahi görevini sürdürür.

Seyyar sandık kurulu başkanı ve üç üyenin hazır bulunması halinde eksik üyeliklerin tamamlanması yoluna gidilmez.

Seyyar sandığın konulacağı yerin belirlenmesi

MADDE 12- Seyyar sandığın konulacağı yer, yatağa

bağımlı seçmenin evinde oy kullanma rahatlığı sağlanacak şekilde belirlenir.

Seyyar oy kabininin yerinin belirlenmesi

MADDE 13- Seyyar oy kabininin yeri, seçmenin oyunun gizliliğini ve rahat oy kullanmasını sağlayacak şekilde belirlenir.

Oy verme gününde sandık kurulunun toplanma zamanı ve hemen yapacağı işler

MADDE 14- Seyyar sandık kurulu oy verme günü olan 31 Mart 2024 Pazar günü oy verme saatinden en az bir saat önce sandık başında toplanarak and içer. Başkan, ilçe seçim kurulundan kontrol ederek teslim almış olduğu keseyi açarak ilçe seçim kurulunun bulunduğu binada sandık kurulu mührünü ve ayrıca "TERCİH" veya "EVET" mührünü masanın üzerine koyar. Bundan sonra seçim sandığının boş olduğunu orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit ederek sandığın kapağını kapatır ve kapağı mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık kurulu mührü ile mühürler.

Seyyar sandık kurulu; ilçe seçim kurulu başkanlığından teslim aldığı ve filigranlı kâğıttan üretilmiş, üzeri İl Seçim Kuruluncanumaralanıp mühürlenerek paketlenmiş birleşik oy pusulaları paketlerini açıp, her paket ayrı ayrı olmak üzere tümünü sayar; birleşik oy pusulalarının herbirinin arkasını sandık kurulu mührü ile mühürler ve birleşik oy pusulalarının sayısı ile her birinin arkasının sandıkkurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.

Seyyar sandık kurulu ilçe seçim kurulundan teslim alınan filigranlı kâğıttan üretilmiş ve ön yüzünün solüst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi ve ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünü taşıyan

MAVİ renkte bastırılmış olan oy zarflarını sayar, her zarfın üzerine sandık kurulumührünü basar ve zarfların sayısı ile her birinin ön yüzünün sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.

Sandık kurulu, sandık numarasını gösteren levhayı sandığın önüne yapıştırır.

Seyyar sandık kurulu bu işlemlerden sonra, seçmenlerin adreslerine göre bir güzergâh belirler ve sandık seçmen listesinde kayıtlı olan tüm seçmenlerin bildirdikleri adreslere tahsis edilen araçla gider. Adreste seçmenin bulunmaması veya makul sürede kapının açılmaması durumunda, bu husus sandık seçmen listesine şerh düşülür ve aynı zamanda tutanak defterine işlenerek imza altına alınır. Bu durumda o seçmenin adresine tekrar gidilmez.

Kurulca yapılacak işlemler ve alınacak tedbirler

MADDE 15- Kanun gereği seyyar sandık kurulunca alınması gereken tedbirler ve yapılması gereken işlemler üzerinde anlaşma olmadığı takdirde, kurulu oluşturan üyelerin yarısından bir fazlasının görüşüne göre karar alınır veya işlem yapılır. Oyların eşitliğinde başkanın katıldığı tarafın görüşü üstün tutulur.

Seyyar sandık kurulu tarafından verilen kararlar veya yapılan işlemler varsa matbu tutanağa, yoksa olayın mahiyetine göre tutanak defterinin boş sayfalarına sırayla yazılarak başkan ve üyeler tarafından imzalanır.

Kanuna göre başkan tarafından yapılması gereken işler ve özel olarak sandık başında yapılacak işler (açıklamalar ve uyarmalar) üyeler tarafından da yapılabilir.

Oy verme yetkisi

MADDE 16- Onaylı seyyar sandık seçmen listesinde yazılı her seçmen, oy verme yetkisine sahiptir.

298 sayılı Kanun'da sayılan istisnalar dışında, seyyar sandık seçmen listesinde kaydı olmayanların oy kullanmalarına izin verilmez.

Her seçmen, Kanunda sayılan istisnalar dışında, hangi seyyar sandık seçmen listesinde kayıtlı ise ancak o sandıkta oy kullanabilir.

Bir seçmen, aynı seçim türü için birden fazla oy kullanamaz.

Oy verme düzeni

MADDE 17- Seyyar sandık başında seçmene, vereceği oy hakkında hiçbir kimse müdahale, telkin veya tavsiyede bulunamaz. Seçmen oy kullanamayacak durumda ise oyun gizliliğini ihlal etmeyecek şekilde bir yakınının yardımı ile oy kullanması sağlanır.

Oy verme süresi

MADDE 18- Oy verme günü, saat 08.00'den 17.00'ye kadar geçecek zaman, oy verme süresidir.

Ancak Yüksek Seçim Kurulunun 19/12/2023 tarihli ve 2023/1559 sayılı Kararı uyarınca; Adıyaman, Ağrı, Artvin, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Kars, Malatya, Kahramanmaraş, Mardin, Muş, Ordu, Rize, Siirt, Sivas, Trabzon, Tunceli, Şanlıurfa, Van, Bayburt, Batman, Şırnak, Ardahan, Iğdır ve Kilis illerinde oy vermenin başlangıç ve bitiş saatleri 07.00-16.00 olarak uygulanır.

Oy vermenin bitiş saati geldiği halde, seyyar sandık

seçmen listesinde yer almasına rağmen adresine gidilemeyen seçmenler varsa, bu seçmenlerin adreslerine gidilerek oy vermeleri sağlanır.

Oy vermenin bitiş saatinden önce, seyyar sandık seçmen listesinde yer alan tüm adreslere gidilerek oy verme işleminin tamamlanması halinde seyyar sandık kurulu ilişkilendirildiği sandık kurulunun bulunduğu yere giderek sandıkların açılış saatini burada bekler. Sandıklar, açılış saatinde ilişkilendirildiği sandıkla beraber açılır.

Seçmenin kimliğinin tespiti

MADDE 19- Adresine gidilen seçmen; Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan; Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı, geçici kimlik belgesi, nüfus cüzdanı, resmî dairelerce verilen soğuk damgalı kimlik kartı, pasaport, evlenme cüzdanı, askerlik belgesi, sürücü belgesi, hâkim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarının verilen mesleki kimlik kartı, avukat, noter ve askerî kimlik kartı gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli, resmî nitelikteki belgelerden birini başkanaverir ve seçmen sıra numarasını söyler. Bu belgelerden birini vermeyen seçmen oy kullanamaz (298/87, 91).

Belediyeler ile köy veya mahalle muhtarlarınca düzenlenip onaylanan kimlik belgeleri seçmenin kimliğinin tespitinde geçerli değildir (298/87).

Üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası olmayan resimli ve resmî bir kimlik belgesi ibraz eden seçmenin oy kullanabilmesi için, bu belgelerin yanında ayrıca seçmen bilgi kâğıdını veya nüfus müdürlüklerince verilmiş nüfus kayıt örneğini ibraz etmesi şarttır.

Oy verme

MADDE 20-a) Oy vermeden önceki işler

Seyyar sandık kuruluna kayıtlı seçmen, oyunu kullanmadan önce kimlik belgesini ve varsa seçmen bilgi kâğıdını başkana verir ve kimliğini ispat eder.

Sandık kurulu başkanı, adrese giderken oy zarfı, oy pusulaları, görme engelliler için hazırlanan oy kullanma şablonu, seyyar sandık seçmen listesi ile sandık kurulu mührünü ve EVET/TERCİH mühürlerini bir keseye koyarak yanına alır. Seyyar sandık kurulu üyelerinden biri sandığı, diğeri seyyar oy kabinini taşır.

b) Oy verme işlemi

Seyyar sandık kurulu tarafından seçmenin adı seyyar sandık seçmen listesinde bulunduktan sonra, seçmene oy kullandırılır.

Başkan, Kanuna uygun biçimde hazırlanmış ve mühürlenmiş oy zarfı ile birleşik oy pusulalarını, hiçbir tarafında herhangi bir işaret bulunmadığını ve arkasının sandık kurulu mührü ile mühürlü olduğunu, kurul üyelerine, müşahitlere ve seçmene gösterdikten sonra "TERCİH" veya "EVET" mührünü seçmene vererek seyyar oy kabinini seçmenin en rahat oy kullanabileceği şekilde yerleştirir.

Başkan tarafından seçmene;

ba) Birleşik oypusulalarından tercih ettiği siyasi parti veya bağımsız aday için ayrılan bölümden dışarı taşırmamak suretiyle "TERCİH" veya "EVET" mührünü basması, "TERCİH" veya "EVET" mührü dışında herhangi bir yere imza atmaması veya işaret koymaması, aksi halde oyunun geçersiz sayılacağı, birleşik oypusulalarını düzgün bir şekilde katlayıp zarfa koyması ve yapıştırması gerektiği,

bb) Birleşik oy pusulalarından başka, zarfa hiçbir şey

koyunması, aksi halde kullandığı oyun geçersiz olacağı,

bc) Seçmene birleşik oy pusulaları verildikten sonra hata veya başka bir neden ileri sürülerek yeni bir birleşik oy pusulası verilemeyeceği,

bç) Büyükşehir olan illerde büyükşehir belediyesi, belediye başkanlığı ve belediye meclisi üyeliği seçimleri, büyükşehir olmayan illerde belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ve il genel meclisi üyeliği seçimleri oy pusulalarının aynı zarfa konulacağı,

açıklanır.

Seçmen, sandık kurulu başkanının açıkladığı şekilde hareket ettikten sonra seyyar oy kabininde kullandığı vezarfa koyduğu oyları, bizzat veya biryakını vasıtasıyla sandığa atar. Kurul başkanı oyunu kullanan seçmene kimlik kartını verirken seçmen listesindeki adı karşısına imza cetveli kullanarak imzasını attırır. Seçmen, imza atmasını bilmiyor veya herhangi bir engeli nedeniyle imza atacak durumda bulunmuyorsa, sol elinin başparmağını basar. Sol elinin başparmağı olmayanların hangi parmağını bastığı listenin imza bölümüne ayrıca yazılır. Hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adı karşısına yazılıp başkan tarafından imzalanır.

Okuma-yazma bilmeyen seçmenlerin oy kullanmaları

MADDE 21- Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere, oylarını kullanmaları konusunda başkaları tarafından sandık çevresinde yardım edilmez. Okuma - yazma bilmeyen seçmen, sorduğu ve istediği takdirde sandık kurulu başkanı, birleşik oy pusulası üzerinde bulunan siyasi parti işaretlerinden hangisinin hangi partiye ait

olduğunu veya bağımsız adaylara nasıl oy verileceğini ve tercih ettiği bölüme taşırmamak suretiyle “TERCİH” veya “EVET” mührünü basması ve birleşik oy pusulalarını katlayıp **MAVİ** renkli zarfa koyarak ağzını yapıştırması gerektiğini anlatır.

Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere oy verme sırasında yardım etmek amacıyla oy verme yerine kendisinden başka kimse giremez ve oy kullanma sırasında yardım edemez.

Seyyar oy kabininde müdahale yasağı

MADDE 22- Seyyar sandık kurulu başkanveyaüyeleri ile adreste hazır bulunanlar, oy verme sırasında seçmenlere yardım etmek amacıyla seyyar oy kabinine oyun gizliliğini ihlal edecek şekilde müdahale edemez.

Sandık seçmen listesine kayıtlı olmayan seçmenlerin oy kullanması

MADDE 23- İlçe seçim kurulu başkanı, seçimin yapıldığı çevrede oy verme hakkına sahip olduğu halde, (Seçimin yapıldığı seçim çevresindeki seçmen listesinde kayıtlı olması koşuluyla) görev yaptığı seyyar sandığa ait seçmen listesinde kayıtlı bulunmayan;

- a) Seyyar sandık kurulu başkan ve üyelerinin,
- b) Seyyar sandığın güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçlerinin,
- c) İlçe seçim kurulu tarafından seyyar sandık kurulu üyelerini görev yerine ulaştırmak için görevlendirilmiş kişilerin,

her birine seçmen olduğunu ve hangi seçim türü için oy kullanabileceğini gösteren ve sandık seçmen listesindeki bilgileri kapsayan bir belge verir [OR/25, OR/26 (Örnek:

142)]. Ayrıca, bu seçmenlerin esas kayıtlı olduğu sandık seçmen listesine meşruhat verilmek üzere kayıtlı bulunduğu sandık kurulu başkanlığına durumu yazı ile bildirir.

Bu madde uyarınca, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından kendilerine oy kullanma hakkı bulunduğu ilişkin olarak belge verilen görevliler, bu belge ile görevli oldukları seyyar sandıkta oy verirler.

Seyyar sandık kurulu, bu madde kapsamında oy kullanan kimselerin ilgili belgelerini, oy verme işleminden önce alır. Bu belgeler, diğer seçim evrakı ile birlikte Örnek 88/B sayılı “Seyyar Sandık Kurulu Tarafından İlçe Seçim Kuruluna Teslim Edilen Malzemeyi Gösterir Tutanak” ile kurulun bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna teslim edilir.

Bu madde uyarınca oy kullanan seçmenlerin ad ve soyadları ile kimlik bilgileri, oy kullandıkları sandık seçmen listesinin sonuna yazılarak karşısına imzaları alınır.

Yukarıda sayılan seçmenlerin sayısı o sandık seçmen listesine dâhil edilmez; oy kullanan seçmenlerin toplamına dâhil edilir.

Seyyar sandık kurulunun oy verme işlemi bittikten sonra yapacağı işler

MADDE 24- Seyyar sandık kurulu, oy verme işlemi Yüksek Seçim Kurulunca o il için belirlenen saatten önce bitmişse, o il için belirlenen saati beklemeden; Yüksek Seçim Kurulunca o il için belirlenen saat itibarıyla seyyar sandık seçmen listesinde yer almasına rağmen adresine gidilemeyen seçmenler varsa, bu seçmenlerin adreslerine gidilerek oy vermeleri sağlandıktan sonra derhal ilişkilendirildiği sandığın bulunduğu yere hareket eder. Seyyar sandık kurulu Yüksek Seçim Kurulunca o il için belirlenen saatten önce oy verme işlemini tamamlamış

ise Yüksek Seçim Kurulunca o il için belirlenen saate kadar ilişkilendirildiği sandıkta bekler.

Seyyar sandık kurulu ile ilişkilendirilen sandık kurulu, seyyar sandık kurulu gelmeden ve Uygunluk Teslim Tutanağı ile seyyar sandık kuruluna ait zarflar teslim alınmadan kendi sandığını açamaz.

Mühürlü seyyar oy sandığını Yüksek Seçim Kurulunca o il için belirlenen saatten sonra ilişkilendirildiği sandığın bulunduğu yerde ve bu sandıkta oy verme işlemi bittikten sonra açar. Sandıktan çıkan zarflar, seyyar sandık kurulu başkanı tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. İki sayım arasında fark olursa, üçüncü sayım yapılarak sonucuna göre işlem yapılır ve seçimde kullanılan toplam zarf sayısı tespit edilir.

Bütün zarflar sayıldıktan sonra, geçerli olup olmaması yönünden aşağıdaki şekilde kontrol edilir.

- a) Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
- b) "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranı olmayan kâğıttan imal edilmiş olan,
- c) Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan,
- ç) Üzerinde ilçe seçim kurulu mührü bulunmayan,
- d) Üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan,
- e) Tamamı yırtılmış olan,
- f) Üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya işaret bulunan,

zarflar geçersiz sayılır.

Ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına

rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır.

İtiraza uğrayan zarflar ile itiraza uğramadan geçersiz sayılan zarflar, seyyar sandık kurulu başkanı tarafından bir kenara ayrılır. Seyyar sandık kurulu, bütün zarflar kontrol edildikten sonra, itiraza uğrayan zarfları inceleyerek, geçerli veya geçersiz sayılması yönünde kararını verir. Bundan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz zarflarının toplam sayısı ayrı ayrı Seyyar Sandık Kurulunca Düzenlenecek Uygunluk Tespit Tutanağının ilgili yerine işlenir.

Geçersiz zarflar seyyar sandık kurulunca paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz.

Bu işlemler yapıldıktan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı ile oy kullanan seçmen sayısı karşılaştırılır.

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise başkaca bir işlem yapılmaz.

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısından fazla ise eşitliği sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısının düşülmesi halinde de eşitlik sağlanamıyorsa, sandık kurulu başkanı geçerli zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişigüzel çekerve bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. İmha edilen zarf sayısı, seyyar sandık kurulunca düzenlenecek Uygunluk Tespit Tutanağına yazılır.

Bu tutanak seyyar sandık kurulu ile ilişkilendirilen sabit sandık kurulu tarafından beraberceimzalandıktan sonra

seyyar sandık kurulunca paketlenen geçersiz zarflar ile geçerli sayılan zarflardaki kullanılan oylara ait oy zarfları ile Uygunluk Tespit Tutanağının bir örneği ilişkilendirilen sandık kuruluna teslim edilir.

İlişkilendirilen sandık kurulu 138 sayılı Genelge uyarınca kendi sandığına ait zarf sayım ve tespitini yaptıktan sonra, oy sayımına geçmeden önce seyyar sandık kurulunun geçerli zarfları ile kendi sandığından çıkan geçerli zarfları karıştırarak oy sayımına geçer. Seyyar sandık kurulundan teslim alınan geçerli zarfların sayısı ilişkilendirilen sandığın sandık sonuç tutanağının ilgili yerlerine işlenir.

Seyyar sandık kurulu malzemelerinin ilçe seçim kuruluna teslimi

MADDE 25- Yukarıdaki tüm işlemler bittikten sonra seyyar sandık kurulu başkanı tarafından, ilçe seçim kuruluna teslim edilmek üzere “TERCİH” veya “EVET” mühürleri mühür kesesine konulur.

Ayrıca, kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarfların sayısı tutanağa (Örnek 88/B) geçirilerek bunlarla birlikte oy sandığı, sandık kurulu mühürleri ile diğer oy kullanma araç ve gereçlerini sandık kurulu başkanı ile ad çekme yoluyla belli edilecek siyasi partili en az iki üye tarafından hiçbir gecikmeye meydan verilmeksizin ve hiçbir yere uğranmaksızın en kısa zamanda, sandık kurulunun bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna Örnek 88/B sayılı “Seyyar Sandık Kurulu Tarafından İlçe Seçim Kuruluna Teslim Edilen Malzemeyi Gösterir Tutanak” ile teslim eder. Bu maddeye aykırı hareket edenler hakkında cezai soruşturma yapılır.

Sandık kurulunun diğer üyeleri ile müşahitlerde isterlerse ve taşıtta yer varsa veya taşıt kendileri tarafından sağlanırsa başkanla birlikte gidebilirler.

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 26- Bu Genelge'de hüküm bulunmayan hallerde 138 sayılı Genelge'nin bu Genelge'ye aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

MADDE 27- Bu Genelge Yüksek Seçim Kurulunun 20/12/2023 tarihli ve 2023/1571 sayılı Kararı ile kabul edilmiştir.

ŒIKAYET VE İTİRAZ DİLEKÇESİ ÖRNEKLERİ

**SEÇİM VE PARTİ HUKUK
İŞLERİNDEN SORUMLU GENEL
BAŞKAN YARDIMCILIĞI**

**MAHALLİ İDARELER SEÇİMLERİ
31 MART 2024**